

MİMAR SİNAN

4. Okuyucularımıza ..... Mimar Sinan
7. Mukaddes Topraklarda
Framasonluk ..... Yazan: B. P. Hutton
Ceviren: Mişel MARGULİES
9. Aiman Masonluğunun
Yeniden Doğuşu ..... Mehmet Fuat AKEV
16. «G» Harfi ..... Semih TEZCAN
25. Masonluk Dünyasında Karmaşık Bir Sorun
ve Etkincilik Açısından Bilimsel Niteliği
Üzerine Düşünceler ..... Naki Cevad AKKERMAN
36. Masonluğun Dinamik Kelimeleri ..... Raşid TEMEL
40. Evrende Zekâ ..... Faruk ERENGÜL
49. Bilgi Üzerine Kısa Bir Söyleşi ..... İsmail TOKER
55. Kişinin Huzuru ve Toplumun Ahenginde
Cinselliğin Yeri ..... Ahmet AKKAN
67. Bir İnsan Ne Zaman
Masondur? ..... Abdürrahman ERGİNSOY
69. Walter Albert Lindrum ..... Yazan: Sidney W. Wantin
Ceviren: Tark GÜNER
71. Localarda Verilen Konferanslar ..... Mimar Sinan
79. Kuruluş Yıldönümlerini
İdrâk Eden L. Lar ..... Mimar Sinan
80. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar Sinan

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şânı Yüce Kur'an, S. III. 139

MİNAR SINAM

Kapak Kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ — TIPO — OFSET
Tel : 43 55 72 * İSTANBUL — 1982

MİMAR SİNAN

BÜLENT İSKİR

Eğin Sokak No.21 Uğur
Sitesi C/6, Tel. 255 24 00
Etiler - 80630 - İSTANBUL

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : Şekür OKTEN

Yazı İşlerini fiilen idare eden : T. Zihni TARHAN

**DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ.**

Nuruzly Sokağı 25, Beyoğlu, Tel : 49 24 51

4. Okuyucularımıza ..... Mimar Sinan
7. Mukaddes Topraklarda
Franmasonluk ..... Yazan: B. P. Hutton
Çeviren: Mişel MARGULİES
9. Alman Masonluğunun
Yeniden Doğuşu ..... Mehmet Fuat AKEV
16. «G» Harfi ..... Semih TEZCAN
25. Masonluk Dünyasında Karmaşık Bir Sorun
ve Etkincilik Açısından Bilimsel Niteliği
Üzerine Düşünceler ..... Naki Cevad AKKERMEN
36. Masonluğun Dinamik Kelimeleri ..... Raşid TEMEL
40. Evrende Zekâ ..... Faruk ERENGÜL
49. Bilgi Üzerine Kısa Bir Söyleşi ..... İsmail TOKER
55. Kişinin Huzuru ve Toplumun Ahenginde
Cinselliğin Yeri ..... Ahmet AKKAN
67. Bir İnsan Ne Zaman
Masondur? ..... Abdürrahman ERGİNSOY
69. Walter Albert Lindrum ..... Yazan: Sidney W. Wantin
Çeviren: Tarık GÜNER
71. Localarda Verilen Konferanslar ..... Mimar Sinan
79. Kuruluş Yıldönümlerini
İdrâk Eden L. Lar ..... Mimar Sinan
80. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar Sinan

Okuyucularımıza

Sevgili Okuyucu Kardeşlerimiz,

Bu defa 45 inci sayısı yayımlanmakta olan Dergimizin, muhteva bakımından, iç kapağında «Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan araştırma ve yayın organıdır» şeklinde belirtilen «moto»'ya uygun olmasına ve ona göre bir seviyede ve ciddiyette çıkmasına gayret edilmektedir.

Bu gayrete rağmen, ve belki de bu gayretten dolayı, bütün okuyucu Kardeşlerimizi aynı ölçüde tatmin etmek mümkün olmamaktadır. Dergimize zaman zaman yöneltilen tenkitler de bunu teyid etmektedir.

Yapıcı tenkitlere her zaman için muntazırız ve hatta muhtacız. Bu suretle Dergimizin çıkarılış maksadının husulü için takip edilecek yola ışık tutulmuş olacaktır.

İç yönetmeliğe göre :

- a — Franmasonluk tarihi, sembolleri ve lejantları üzerinde inceleme yapmak,
- b — Türkiye'de Masonluğun gerçek kuruluşu, yayılması ve gelişmesi ile ilgili tarihi bilgileri derlemek,
- c — Masonluğun her yerde kabul edilmiş olan gerçek prensip, amaç ve kurallarını tesbit ve bunlara müteallik incelemelerde bulunmak,
- d — Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını mümkün olduğu kadar geniş ölçüde, bütün Masonların istifadesine arz etmek, amacıyla kurulmuş bulunan Mimar Sinan Muh. Locasının, «Mimar Sinan» adı altında yayınladığı dergide başlıca şu konulara yer verilir :

- 1 — Yayınlanmasında mahzur görülmeyecek Masonik bilgiler,
- 2 — Locaların Masonik çalışmaları arasından Mimar Sinan Muh. Locasının amaçlarına uygun görülenlerden derlenen seçmeler,
- 3 — Masonik aleme ait seçme haberler,
- 4 — Mimar Sinan Muh. Locası toplantılarında yayınlanmasına karar verilen müzakere kısımları ve iç haberler,
- 5 — Mimar Sinan Muh. Locasının esas çalışmaları ile ilgili olarak yayınlanmasına karar verilen rapor veya incelemeler veya özetleri veya yine alınan karar üzerine Locaya gönderilen orijinal travaylar, monografiler vesair kritikler.

Büyük Locamız tüzüğü'nün 78. maddesi ile kurulan «Kültür Komitesi»'nin Masonik araştırma ve yayın işlerinin Mimar Sinan Locası aracılığı ile yürüteceği, aynı maddede hükme bağlanmıştır.

Mimar Sinan Muh. Locası, esas itibarıyla dünyaca meşhur «Quatuor Coronati» Locası gibi, bir Masonik araştırma Locası olduğuna göre, çalışmalarının başlıca konusunu «araştırma» teşkil etmektedir. Bu araştırmalardan, Loca kararı ile uygun veya faydalı görülenler, Mimar Sinan Dergisinde, ya da Derginin broşür veya kitap şeklindeki ek yayınlarında neşredilir.

Locanın bu vasfı dolayısıyla, Mimar Sinan Dergisinde, «araştırma»lara ön planda yer verilmesi tabiidir.

Dergi, aynı zamanda, Büyük Locanın yayın organı olduğundan, Kültür Komitesinin vereceği yazılar da dahil olmak üzere, eğitici ve Masonik yolumuzu aydınlatıcı bilgiler de ihtiva etmelidir. Bu çeşitli konulardaki yazılara, her dergi nüshasında belirli dozajlarda yer verilmesi her ne kadar arzuya şayan ise de, bunun tahakkuku için her ayrı konuda «moto» muza uygun bol miktarda yazı mevcudunun elde hazır bulunması ve bunlar arasından belli dozajlara göre seçim yapılması imkânına malik olunması gerekir ki, bu güne kadar, maalesef, böyle bir yazı bolluğuna erişilememiştir.

Bu bakımdan, yukarıda zikredilen Locamız İç Yönetmeliğinin öngördüğü konularda, bize yazı göndermelerini bütün Kardeşlerimizden beklemekteyiz.

Gerek Locamız üyelerinin üstlendikleri görevlerinin icabı olarak hazırladıkları, gerek diğer Kardeşlerimizin gönderdikleri yazıların tamamı Locamızın toplantılarına sunulmakta ve teker teker yazı heyetimiz tarafından incelenmektedir. Şu kadar var ki, yayın müesseselerinin geçirdikleri uzun tecrübeler neticesinde prensip ittihaz ettikleri gibi, ve siz Kardeşlerimizce de kabule şayan ve makul görüleceği üzere, gelen yazılar, ister neşredilsin, ister edilmesin, iade edilmez; neşredilemeyenler için de her hangi bir mucib sebep gösterilmez.

Burada hemen şunu ifade edelim ki, gelen yazılardan bir kısmı, ilk çıkacak dergi nüshasında yer alabilir, bir kısmı ileriki nüshalarda yayınlanmak üzere sıraya konulmuş olabilir, bir kısmı da her zaman istifadeye amade olmak üzere arşivimizde muhafaza altına alınmış bulunabilir; ama her halde, gelen yazıların hepsi büyük ilgi ve teşekkürle karşılanır ve sarfolunan emek zayi edilmemiş olur.

Dergimiz, her ne kadar gerek kendi amacı doğrultusunda, gerek isteklerin çeşitliliği karşısında, yeteri kadar tatminkâr olamıyor ve ihtiva ettiği yazılardan bir kısmı bazı genç Kardeşlerimize ağır gelebiliyor ise de, dünyadaki emsalleri ile mukayese edildiğinde, hiç de küçümsenemeyecek bir seviyede çıkmakta olduğu müşahade edilmektedir; sevindirici olan bu müşahadeyi, Dergide okunması kolay ya da zevkli olan yazılara değil, okunması Masonik açıdan yararlı ya da önemli olan yazılara yer verilmesine gösterilen itinaya ve bu vasıftaki yazıları hazırlayanlara borçlu bulunmaktayız.

Bazı nüshalarımız sonunda yayınlamış bulunduğumuz «gönderilecek yazılar hakkındaki ricalarımız»'ı bu nüshamızın 54. sayfasında bulacaksınız.

Masonik çalışma azmi, tekâmül kaygusu, müsamaha, feragat ve sabır duyguları içinde hazırlayıp, Dergimize gönderecekleri yazıları ile yolumuzun aydınlatılmasına katkıda bulunacak olan Kardeşlerimize peşin teşekkürlerimizle Kardeş sevgi ve saygılarımızı sunarız.

Mimar Sinan

Mukaddes Topraklarda Franmasonluk

B. P. Hutton

Çeviren : Mişel MARGULİES

(Yalnız masonik efsane ile olan ilişkileri değil, Hazreti Süleyman Mabedinin bulunduğu mevki olması itibariyle Mukaddes Topraklar Masonları yakından ilgilendirir.)

Eylül 1976 «Masonic Square» dergisinden.

Hernekadar Franmasonluğun efsanevi menşeinin topraklarına çok eski zamanlarda gelmiş olması mümkün ise de ilk bilinen loca, 1873 senesinde Kanada Büyük Locası tarafından kurulmuştur.

Seçkin Kurucular

Bu loca, Kudüste toplanan fakat kısa bir zaman sonra Montreal ile temasını kaybedip nihayet kapanan 203 sayılı «Royal Solomon Mother Lodge» idi. Bu locanın kurucuları arasında meşhur Rob Morris, Robert Macoy ve zamanının en verimli masonik yazarlarından Dr. Albert Mackey'i görmek mümkündür. Rob Morris locanın ilk Üs. Muh. i oldu ve loca resmen kurulduktan sonra Geth-

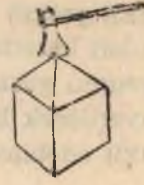
semane bahçelerinden bir zeytin yaprağını Kanada B. Üs. ina gönderdi.

Irk, Din ve Dil

Yafa - Kudüs demiryolunu inşa etmekte olan Fransız mühendisler 1891 senesinde «Le Port de Solomon» locasını kurdular. Bu loca bugün de mevcut olup İsrail Büyük Locasına bağlı 7 sayılı «Barkai Locası» adıyla faaliyetini sürdürmektedir. Adının manası «şafak» olan bu loca halen Tel - Aviv'de toplanmaktadır. Zamanla Mısır, İngiltere, Fransa ve Almanya'ya bağlı localar kurulduktan sonra nihayet Filistin Büyük Locası tesis edildi. 1948 senesinde yeni devlet kurulunca bu isim İsrail Devleti Büyük Locası olarak değiştirildi. Halen (1976) İsrailde İbranice, Arapça, Almanca, İngilizce, Fransızca ve Romence çalışan 3000'i aşkın Mason ve 56 loca mevcuttur. Hiç bir ırk ve din ayrımı olmadığı gibi müslüman, hıristiyan, dırzi ve yahudi kardeşler aynı mabetlerde ve aynı agap sofralarında arkadaş ve kardeş olarak bir araya gelmektedirler.

Bütün karışık localarda Kuran, Tevrat ve İncil bir arada kullanılmaktadır. Büyük Locanın Mühüründe Hilal, Haç ve Altı Köşeli Yıldız, Gönye ve Pergel ile bir arada görülebilir.

İsraili franmasonlarının üstlendiği hayır işleri meyânında sakat çocuklar için müesseseler vardır. Yüksek tahsil parasız olmadığı için Büyük Loca kabiliyetli fakat maddi imkânları olmayan öksüz çocukların tahsil masraflarını karşılamaktadır. Büyük Loca, Kızılay ve Kızılhaç'ın muadili olan Kızılyıldızın kurulmasına da yardımcı olmuştur.

Alman Masonluğunun Yeniden Doğuşu (1945-1949)(*)

Mehmet Fuat AKEV

Cenubi Almanya arşivlerinde «Amerikan askeri idaresi 1949» isimli bir dosya bulunmuştur. 1949 ekim ayına ait bu arşivler arasında, en çekiçi evrak, Amerikan Masonlarından müteşekkil bir komisyon tarafından Alman Masonluğu hakkında hazırlanan rapordur.

Bu komisyon «The Masonic Service Association of the United States» (Birleşik Amerika Masonik Hizmetler Der-

(*) Mehmet Fuat Akev K.'ın MİMAR SİNAN Muh. locasında verdiği tebliğ.

neği), Washington D.C. namına hareket etmekte idi. Bu komisyonun azaları Missouri Büyük Locası Büyük Üstadı Ray Denslow ve New-Jersey Büyük Locası eski Büyük Üstadı Martin Diehl'den müteşekkil-di. Raporun başlığı «15 Sene sonra, Alman Masonluğu idi. Raporun maksadı, mukaddemesinde şöyle belirtilmektedir :

«Şüphesiz ki Almanya Birleşik Büyük Locası, Amerikan «Büyük Locaları tarafından «tanınmak istiyecektir.

«En yetkili Kardeşler tarafın-
«dan hazırlanıp, hali-hazır du-
«rumu gösteren bu raporun,
«verilecek karar için esas teş-
«kil edebileceğini umarız.

Bu komisyonun yapmış oldu-
ğu analizin neticeleri aşağıda-
ki başlıklarla özetlenmiştir :

1. — Hitler ve Fran-Masonlu-
ğun lağvı
2. — Almanyadaki Amerikan
Locaları
3. — Almanyadaki Amerikan
masonik kültüpleri
4. — Alman Masonluğunun
yeniden doğuşu
5. — Birleşmiş Almanya Bü-
yük Locasının kuruluşu
6. — Berlindeki durum
7. — Alman Masonluğunun
diğer meseleleri.

Bu mevzular arasında, dör-
düncüsü ilk önce ele alınmalı-
dır. Alman Masonluğunun ye-
niden doğuşu, bu raporda an-
latılırken herhangi bir yorum
yapılmaz. Komisyon burada
açık bir soru sormaktadır :
1945'ten sonra bütün kuvvet-
lerini Alman Masonluğunun
yeniden doğmasına sarf'eden
bu Masonlar kimlerdir?

Komisyon şu müşahedede bu-
lunur: Hitler ve yandaşlarının
düşmesiyle, ve Müttefiklerin

Almanya'yı işgaliyle, Alman
Masonluğu için yeni bir çağ
açılmıştı. Fakat Alman top-
raklarında birçok Büyük Lo-
cası bulunan eski Masonluğun
yeniden kurulması için lâzım
gelen şartlar müsait değildi.
1932'e kadar mevcut olan yüz-
den fazla mason mabedinin
ancak 14'ü kullanılabilir du-
rumda idi. Bunların da bazı-
ları, sinayi tesisler, polis ve-
ya başka kurumlar tarafından
kullanılmakta idi.

Almanyada -resmî olarak- 15
seneden beri masonluk mev-
cut değildi. Masonluğun yeni-
den yaratılışı, genç insanların
değil, fakat yaş ortalaması
65'in üstünde olan heyecanla
dolu birkaç Kardeşin eseridir.
Onlar Localarını toplamayı,
eski binalarına sahip çıkmayı
ve yeniden masonik faaliyete
başlamayı vazife edinmişlerdi.
Onlar masonik sevgilerini aslâ
ihmal etmezler, o sevgi ki al-
man masonluğunda hiçbir za-
man eksik olmamıştır.

Hazineleri boştu, fakat ihtiyaç
içinde olan Kardeşlere yar-
dımında bulunmak için daima
ufak paraları toplamaya mu-
vaffak olmuşlardır. İkinci
dünya harbinden sonra birçok
müşküllerle karşılaştılar.

Bir Alman Kardeşimiz, vatan-
daş ve Mason olarak karşılaştı-

tıkları bu zorlukları şöyle anlatır :

«Mason ülkülerini ayakta tutmak ve tatbik etmek için çalışsan kardeşlerin içinde bulunduğları şartlar son derece zor ve üzücüdür. Hemen de bütün mabedlerimiz yıkılmıştır. Harpten önce 4 locanın çalıştığı (X) şehrindeki mabet Gestapo'nun emriyle yıkılmıştır. Birçok gayret ve para harcadıktan sonra iki loca ve bir giriş inşa edildikten sonra (X) locası binasını resmi makamlara teslim etmeye mecbur olmuştur. Bu şehirde, büyük toplantıların yapılabileceği bir lokali bulmak çok zordur. Ayrıca, Kardeşlerin para durumu sarsılmıştır. Bunların birçoğu fakır-zaruret içindedir. Gelirler çok çok mahdut olmakla beraber, tatbik edilen ağır vergiler herhangi bir tasarrufa imkân bırakmamaktadır. Yalnız aidatların ödenmesi büyük fedakârlıklar icabet-tirmektedir. İaşe durumu da çok sıkışıktır. Elektrikler sık sık kesilmektedir. Birçok Kardeşimiz, harp esnasında evlerini kaybetmiştir. Karaborsa haricinde, ekonomik hayat ölmüş gibidir. Namuslu bir şekilde iş yapma imkânını hemen hemen kalmamıştır».

Bu karanlık tabloda bir tek ışık noktası görünmektedir: bütün bu zorluklar, Kardeşler arasındaki bağları kuvvetlendirmektedir. Yeni az bulma imkânları mevcuttur, fakat bu iş ancak Locaların çalışabildikleri takdirde mümkün olabilir.

Raporda ayrıca şu müşahede okunmaktadır : Almanyadaki masonluk ya büyük ve ciddi olacak, veya ortadan silinecektir. Biz (yani Amerikalılar) toplanma yasaklarına devam edersek ve faaliyetlere gizli olarak devam etmeye mecbur kalırsa, milletimiz, kardeşliğin kıymetinden şüphe edecektir. Ve bu inanç, dışa taşıp bütün Mason alemine zararlı olacaktır.

Hitler ve Lüdendorf tarafından yayılmaya başlayan iftira zehiri, hâla Almanyada etkisini sürdürmektedir. Tabii ki Naziler artık tehlikesizdir fakat eski Tannenberg teşkilatının azaları açıkça faaliyetlerine devam edebilmektedir. Ve bilhassa bazı askeri idareler Masonluğun gizli bir teşekkül olduğunu beyan ederek, bunun tehlikeli olduğundan yasaklanmasının icab'ettiğini iddia etmektedir.

Bu gibi düşünceler, halk arasında, Hitlerin Masonluğu ya-

saklamakta haklı olduğu kanaatini uyandırıyor ve Masonlara karşı işledikleri zulümleri haklı çıkarıyor.

Alman Masonluğu, geçmişte korkunç saatler geçirmiştir. Hükümet mercilerinin verdiği bilgilere göre 1265 Mason, faşistler tarafından yok edilmiştir. Biz hala zulüm ve felâketlerden kurtulmayı bekliyoruz. Maruz kaldığımız bu zulm'e acele olarak son verilmediği takdirde, Mason kardeşlerimizin yaşlı olması dolayısıyla, Alman Masonluğu, yakın bir gelecekte silinmeye mahkûm olacaktır.

Kurtuluş Ordusu (Armée du Salut), Gut Templar (İyi Templiyer'ler) ve Odd Fellows gibi hayır ve kültür cemiyetlerinin faaliyetlerine müsaade verildiği halde, biz Masonların hâla bunlardan ayrı tutulduğuna ve çalışma izni verilmediğine ancak şaşabiliriz. Ve Amerikalı kardeşlerimizin bu hususta sempati ve yardımlarını istiyoruz.

Yalnız Mason ismi kardeşçe yardımı bir vazife haline getirmez mi? İşte bu zamandır ki, Amerikan Localarına bağlı kardeşler meydana çıkıyor. Bunlar resmen Alman Localarını ziyaret edebiliyordu ve Amerikadaki Büyük Locaların

idaresi bu işe lâkayd kalmayıp muntazam ve gayri muntazam Alman kardeşlerine, kasalarını ağızlarına kadar açıp, yardımlarına koştular. Kardeşlik sevgisi intizama bakmaz.

Raporun sonunda, komisyon aşağıdaki meseleyi ele alır : «Üç batı sektörünün askeri idareleri Alman Masonluğunun yeniden doğuşuna nasıl yardımcı olabilirler?»

Amerikan sektöründe geçen olayları şöyle görebiliriz : «20 Eylül 1945'te, Hessen eyaletinde Amerikan askeri idaresinin müsaadesiyle çalışan 5 loca vardı. Fakat 1946'da, bu eyaletteki locaların faaliyeti yeniden durduruldu. Bu karar Frankfurt, Darmstadt, Friedberg, Giessen ve Offenbach'taki Localara da şamildi (Darmstadtaki «Zur Eintracht» Locası da bu karara giriyordu). Bu kararın sebepleri şöyle sıralanıyordu :

a) Büyük Umumi Karargâh her türlü masonik toplantıyı yasak eder. Masonluk gizli bir topluluktur ve gizli toplantılar yasaktır.

b) Bu nevi teşekküllere müsaade edilemez ve şimdiye kadar bunlara verilen her türlü müsaadeler binaenaleyh geri alınmıştır.

Bu yasak için başkaca hiçbir sebep gösterilmediği gibi, bunu kaldırmak için girişilen bütün teşebbüsler geri çevrilmiştir. Bütün Localar faaliyetlerini durdurdular fakat Kardeşler toplantı yapabilmek için gayretlerine devam ettiler.

Büyük bir Mason Olan, Bayreuth'deki «Zur Sonne» Büyük Üstadı olan Dr. Bernard Beyer, Alman Masonluğunun reorganizasyonu için bir plan hazırladı ve bunu 1945 Eylül ayında Bavyera Amerikan askeri idaresine sundu. Bu idare bu planı da reddetti ve 3 ay sonra (12 Aralık 1945) şu cevabı verdi :

«Franmasonluğu, Amerikan «Askeri İdaresi altında yeneden teşkilatlandırma hakkındaki talebiniz tetkik edilmiştir.»

«Amerikan silâhlı kuvvetlerinin siyaseti, amerikan işgal sahasında hiçbir gizli mahiyet taşıyan toplantıya müsaade etmemektedir.»

«Mason teşkilatı gizli bir cemiyet olarak telâkki edilemez.» «İddia ve dolaysile toplantılarına müsaade edilememektedir.» «Neticeten, teklifiniz kabul edilemez.»

Böylelikle, Bavyera'da masonluk 7 Aralık 1946 tarihine kadar yasaklanmış olarak kalmıştır. Bu tarihte, Dahiliye Vekâleti bir kararname yayınlamaya, bazı prensipler muvacehesinde Locaların kurulmasına izin vermiştir. Fakat bu prensip ve kaideler ancak 1947 Mayıs ayında belli olmuştur. O zamandır ki 14 Bavyera Locası yeniden faaliyete geçmiştir. 1933 yılında 3003 bavyeralı Mason mevcuttu. Bunların ancak 35'inin National-Socialiste partisine ait olduğu belirlenmiştir. Bu kardeşler, tabii olarak kurulan muntazam Localara kabul edilmiştir. Bavyera Büyük Locasının tekrar kurulma izni 21 Ocak 1948 tarihinde verilmiştir. Bu tarih, Bavyera Büyük Locasının ilk kuruluşunun 207'ci yıldönümüne isabet ediyor. Yukarıda mevzubahis 3003 Masondan, 1945'te ancak 700'ü ve 1947'de, ancak 600'ü mevcuttu.

Bu durum daha birkaç sene devam etmiş olsaydı, Masonluk Bavyera'da ve Almanya'da, Hitlerin istediğinden daha da kat'i bir şekilde ölmüş olacaktı.

Yeniden kurulan ilk Büyük Localardan biri, Bavyera'daki «Zur Sonne» Büyük Locası ol-

muştur. Bu grubun en önde gelen azası Dr. Theodore Vogel olmuştur. Bu Üstadımız 14 Haziran 1949'da kurulan Birleşmiş Almanya Büyük Locasının ilk Büyük Üstadı olarak seçilmiştir ve Amerika askeri Valisi olan Van Wagoner'in büyük yardımlarına mazhar olmuştur. Bu zat, lâzım gelen tahkikattan sonra, Mason Localarının açılmasına müsaade etmiş ve bunların toplantıları için gerekli lokallerin temininde yardımcı olmuştur.

17 Ocak 1946'da, Stuttgart'taki «Furchtlos und Treu» (Korkusuz ve Sadık) Locası, Amerikan askeri idaresinden çalışma iznini almıştır. 1946 sonlarına doğru, Bad-Württemberg eyaletindeki Localara aynı müsaade verildi (Heidelberg, Heilbronn, Karlsruhe, Mannheim, Ulm vs. gibi şehirlerde.) İngiliz sektöründe durum şöyle idi : «Bu sektörde, yaşama şartları diğer işgal sektörlerinden de daha ağır idi. Hanover eyaletindeki «Friedrich zum Weissen Pferd» Locası ilk olarak toplanma müsaadesini alarak 19 Aralık 1945'te açılmıştır.

Hal böyle iken, bu locanın 200'cü kuruluş gününü tes'id etmek için 20 Ocak 1946'da yapmış olduğu müracaat, aşağıdaki gerekçe ile geri çevrildi :

«İngiliz sektöründe, bu an için «her türlü masonik faaliyet «yasak olduğu için ve talep, «Locaların kuruluşu için takip «edilen gaye ve metotları ta- «kib ettiğinden dolayı, müra- «caatınız şimdilik kabul edile- «memektedir».

8 Şubat 1946'dan itibaren, Hanover eyaletindeki bilumum Localar faaliyetlerini durdurdular, fakat İngiliz Askeri İdaresi 8 Aralık 1946'da Locaların tekrar açılmasına izin verdi. Nisan 1946'da, aynı askeri idare, Locaların çalışma izninin ancak Londradaki Hariciye Vekâleti tarafından verilebileceğini açıkladı.

22 Aralık 1946'da Bremen'de çalışan «Herder» Locası, İngiliz Askeri Güvernöründen aşağıdaki tebliği aldı :

«Aşağıdaki şartlar içinde, size «çalışma izni vermek için mü- «saade almış bulunuyorum : «Eski Masonlardan müteşek- «kil bir topluluk, gayriresmi «toplantılar yapmak istediği «takdirde, buna izin verilecek- «tir. Fakat bu toplantılar res- «mi Loca toplantısı olmayıp «ancak kahve içmek, şarkı «söylemek veya Noel hediyele- «ri dağıtmak maksadiyle yapı- «lacak toplantılar olup, tara-

«fımızdan nezaret edilecektir.»
Hamburg'taki «Ferdinand
zum Felsen» Locası, namzet
kabul etmek için tek bir celse
için İngiliz Askeri İdaresinden
izin alabilmiştir. Anlaşıldığına
göre, Lübeck'teki «Zur Welt-
kugel» Locası yeniden doğan
ilk Loca olmuştur (24 Haziran
1945), fakat bu kuruluş uzun
sürmedi: 4 hafta sonra, İngi-
liz Askeri İdaresi çalışmalarını
sebepl göstermeksizin tek-
rar durdurmuştur. Locanın
müteaddit müracaatları üze-
rine, kendisine 12 Mayıs 1947'-
de kat'i çalışma izni verilmiş-
tir. Fransız işgal muntikasında
bulunan Alman Locaları en
kolay çalışabilenler olmuştur.
Rapor, bu hususta şunları be-
lirtmektedir :

«Fransız muntikasında, Loca-
«ların açılmasına izin veril-
«miştir. Koblenz Locası Şubat
«1946'da tekrar faaliyete geç-
«miştir. Aynı muntıkada Kre-
«uznach, Mainz, Neuwied, Re-
«utlingen, Baden-Baden v.s.
«Localar çalışabilmiştir. Eli-
«mizde, bu ana kadar rapor
«alamadığımız başka şehirler
«de mevcuttur.»

G.O.D.F.'a ait Baden-Baden'de
«Mont Tonnerre» isimli bir
Loca vardır. Bu Loca 15 Ara-
lık 1946'da kurulmuştur. Fran-
sız Askeri İdaresinin ve Fran-
sız Masonlarının iyi muame-
lesi, Alman Kardeşler üzerine
çok derin bir tesir yapmıştır.
(Humanisme No. 145 - Mart
1982)

«G» Harfi

Derleyen : Semih TEZCAN

GİRİŞ

Hangi nedenlerle Latin alfabesinin yedinci harfi olan «G» nin ciddi bir şekilde masonluğun evrensel bir sembolü haline geldiği sorulabilir. «G» harfi parlayan yıldızın ortasında bulunmaktadır. Bu harf münakaşa götürmez bir şekilde masonluğun çok önemli bir sembolüdür ve bu sembol üzerinde esrarlı bir hava esmektedir. Bu esrarlı hava birçok tefsirlere ve görüşlere tabi tutulmuştur. Bu görüşler bazen akılcı bazen de fantezist olmuştur.

«G» HARFİNİN DOĞUŞU

«G» harfinin bugünkü yazılış tarzı oldukça yenidir. Eskiden «G» harfi yerine fonetik bakımdan «K» sesine tekabül eden «C» harfi kullanılırdı. Fakat, Latince'de birbirinden farklı olan Caius veya Gaius, Cnoeus, Gnoeus gibi kelimeleri «C» harfinin «K» harfiyle aynı fonetiği ifade etmesinden ötürü, ayırdedebilmek için, yeni sedayı «G» harfiyle ifade etmek ihtiyacı belirdi. Romada 5 nci yüzyılın ortasından sonra bu harf icat edildi ve bu nedenle görünüşte «C» harfinin basit bir değişimi olarak ortaya çıktı.

Kimya'da hayatın ilk maddesi sayılan tuzun simgesi olan O (theta), 6 (altı) rakamına benzer bir tarzda açılırsa bizi rahatlıkla

«G» harfine götürebilir. Fakat, bu alfabetik karakteri hayati anlamı bir sembole bağlamak için O (haçlı theta) ve buradan da antik swastika denilen gamalı haçı çıkarmak daha uygun olur.

MASONLUK İLE İLİŞKİSİ

1737'den önceki hiçbir Rituel'de parlayan yıldız ve bu «G» harfi bahis mevzu edilmemiştir. Görülüyor ki, bu amblem kapalı filozofiyeye çok düşkün olan Fransız locaları tarafından benimsenmiştir. Fransız rituellerinin eski deyimlerinde «G» harfi kendilerine arkadaş edinme sembolü olarak kabul edilmiştir. Bu harfin manâsını şu kelimelerde bulmak mümkündür :

Gloire : Zafer (Allah için kullanılır)

Grandeur : Büyüklük (Üstad-ı Muhterem için kullanılır)

Géometrie : Bilim (Biraderler için kullanılır)

«G» harfi masonlukta çok iyi bilinen bir semboldür. Ancak, eski bir sembol değildir. Bu sembolün adapte edildiği tarih belli değilse de, 18 nci yüzyılın ortalarından evvel mevcut olmadığı rahatlıkla söylenebilir. Çünkü, ortaçağ Fran-Masonlarının rituellerinde veya Gotik anayasalarda bu sembole rastlanmaz. Öyle ki, 1730'da yayınlanan Samuel Prichard'ın Mason Rituel'inden evvelki hiçbir rituelde «G» harfinden bahsedilmez. Hattâ, bu rituelde bile «G» nin manâ ve önemi tam anlamı ile tarif edilmemiştir. Masonluğun üç dereceye ayrıldığı bu rituelde, **Fellow Craft = Usta** derecesi şöyle başlar.

S: «Usta mason musunuz?»

C: «Evet»

S: «Niçin usta mason oldunuz?»

C: «G harfinin uğruna»

S: «G harfinin anlamı nedir?»

C: «Geometri veya Beşinci Bilim»

(Loca ortası ile ilgili sorulardan sonra)

S: «Orta tarafa gelince ne gördünüz?»

C: «G'ye benzeyen birşey»

S: «O halde G neyi gösterir?»

C: «Sizden daha büyük birşeyi Üstad-ı Muhterem»

S: «Hür ve kabul edilmiş bir mason olan ve ayrıca locanın reisi olan benden daha büyük kim olabilir?»

C: «Evrenin Ulu Mimar ve Yöneticisi»

S: «G harfini tekrar eder misiniz?»

C: «Emredersiniz»

(Burada G harfi ile ilgili bir şiir okunur).

Eski locaların basılı plânlarında «G» harfinin, locanın döşemesinin ortasında bulunduğu görülür, «Masonluğun Esrarı, 1775 Ders VIII» başlıklı eserinde Hutchinson «G» harfine büyük önem verir ve bunun God = Allah ve Geometry = Felsefe kelimelerini anlattığını yazar.

Enteresandır ki, «G» harfi döşemedeki karolajın ortasına ve yakalara takılan rozeti teşkil eden pergelin ortasına ancak 1850'lerden sonra konmuştur. Böylece, «G» harfinin herhangi bir masonik otorite tarafından değil de, bir mücevhercinin fikri olarak ortaya çıktığı da akla gelebilir. Çünkü, 1826 tarihli Cross' Chart – Kros levhasında karolaj bir tarafta, «G» harfi başka bir tarafta gösterilmiş ve her ikisi asla bir araya getirilmemiştir.

Bir anlık bir değerlendirme bile, karolaj ve pergelin ortasında «G» harfinin iyi bir harmoni teşkil etmediğini gösterir. Çünkü, «G» nin gerçek yeri Doğu'daki duvarda asılı olmaktır ve localarda hiçbir yerde «G» harfi karolaj veya pergel ile bir arada bulunmaz.

«G» HARFİ İÇİN MÜELLİFLERİN GÖRÜŞLERİ

Musevilerde Ghimel alfabenin 3 ncü harfidir. Dr. A. E. Chauvet bu hususda bize değerli bilgiler vermektedir. Dedğine göre «Bu işaret bir prensipler ailesi ile yani, Coagulation (pıhtılaşma), Condensation (yoğunlaşma) ve Compression (sıkıştırma) prensipleriyle ilgilidir.

Ghimel belirgin bir şekilde Coagülasyonun (pıhtılaşmanın) sembolüdür. Anne rahmindeki embriyonun oluşumu hakkındaki antik fikirlere göre BABA tohumlarının Coagülasyon (pıhtılaşma) sonucu Ghimel bütün dünyada generasyonun sembolizmine bağlanmıştır. Böylece, «G» harfi tali olarak oluşan organizasyonun veya doğal dünyaların oluşumunun bir ürünü olmuştur.

Aynı zamanda birinci manânın genişletilmesi Genere'ye tekabül etmektedir ve bilhassa ilâhi dünyada Genere ve Generatör bir olup doğada bu birliği aksettirirler.

İlâhi dünyada Ghimel oluşturuca «Père» baba'ya ve Fils Verb'e tekabül etmektedir. Doğuşu oluşmuş dünyalarda kendisi de yine generation durumuna gelmektedir ve bu da doğada bir prensip olarak kabul edilmektedir.

Aynı müellif bir cümlede Ghimel'in sembolizmini özetlemektedir. Genel olarak doğayı oluşturan generasyondur. «La Generation est generale dans la Nature Naturante».

Dr. Chauvet bize burada enteresan bir yol göstermekte ve Fran-Masonluktaki «G» harfini generasyona bağlamaktadır. Plantagenet'nin düşünüşüne göre : «G» harfi İngilizce'deki God kelimesinin ilk harfidir». Müptedilik açısından bu izahın oldukça basit bir izah olduğu aşikârdır. Ancak, ampirik şekilde bütün eski ve yeni dillerde «G» harfiyle başlayan kelimeleri keşfetmek ve bu kelimelerin manâlarını istediğimiz çerçeveye az çok sokmak sureti ile inandırıcı açıklamalar yapmak mümkün görülmektedir.

Nagrodski'ye göre, Fran-Masonların parlak yıldızın ortasında bulunan «G» harfi ancak bir «düğümü» temsil eden bir işaretten ibarettir. «Bu işaret yıldızlı kesitin geometrik çizilişini göstermektedir» der ve ilâve eder, «Tahmin edilebilir ki Phi Yunanca'da Pi harfi olarak yazılır ki bu harf bir düğümü hatırlatır». Bu izah ise bizi kolayca değerini kaybetmiş önerilere götürür. Bu hayali, gelişigüzel durumda ise, Felsefe'den Philantropi'den ve Philadelfie'den «kardeşlik, dostluk» v.s.'den söz edilebilir.

Bilâhare, Yunanca Phi harfi, Latin «F» harfiyle değiştirilmiştir. «F» harfi mukaddes 3 rakamıyla (Yunan alfabesinde Gamma 3 ncü harftir) birleştirilince (Phi Yunan alfabesinde 21 nci harftir), ortaya «G» harfi çıkmıştır (G harfi Latince'de 7 nci harftir).

«G» NİN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI

Ragon rituelinde «G» harfi alfabenin 5 nci sessiz harfi olarak kabul edildi ve 5 nci bilimin geometrinin inisyali oldu. Geometriden

veya matematikden aydınlatıcı hakikatin parlaklığını aldı ve fikri çalışmaların tümünü temsil etmeye başladı.

Mason olmadığı anlaşılan **François Haab** isimli bir yazar, masonlukta «G» harfine temas etmediği için, «G harfi hakiki yapılışında iki işaretten oluşmaktadır: C ve I. Burada, I matris veya yeni doğmuş bir çocuga göbek bağı olarak tanımlanmıştır» demektedir ve böylece «G» nin bebeğin üzerine eğilmiş bir anneyi resmettiği imâ edilmektedir. Kuzey memleketlerinin bir kısmında Evrenin Büyük Mimarı'nın inisyali oldu ve İsrail'in «İod»u ile beraber veya onun yerine kullanıldı.

Museviler tarafından «İod», «Jhoah» «Jehovah» nın kısaltılması olarak kullanıldı. Halen kuzey ülkelerinde «İod» trigramı Allah'a verilen isimler arasında görülmektedir. İod ve God birbirleri ile çok büyük bir benzeme içindedir.

Allah'ı anlatmak için Suriyeli Gad, İsveçli Gud, Alman Gott, İngiliz God, Acem Goda demektedir. Gott'dan Germen'ler Gut sıfatını, iyi ve gat gibi benzeri ifade eden kelimeleri oluşturmuşlardır.

Ayrıca «G» harfinin **Geometri, Generation, Gravitation, Genie, Gnose** kelimelerinin de baş harfi olarak çok yönlü bir anlam taşıdığı izah edilmektedir. Bu kelimelerin masonlukla olan ilişkileri aşağıda kısaca açıklanmaktadır :

GEOMETRİ

Antik sınıflandırmanın 5 ncisi olan geometri bilimi, eski masonlar arasında çok şerefli bir yer işgal ederdi. Geometri ile rasyonel teoriyi ve bir bakıma sanatların felsefesini ifade ederlerdi.

Etüdüleri, çeşitli tarzdaki yüzeylerin ve cisimlerin ölçülmesine bağlı kalmazdı. Çünkü, onlara yol gösteren pratik inşaata göre, dünyanın meydana gelişindeki sırların geometri yolu ile aydınlatılması beklenirdi. Böylece, hayatın sırları geometrik şekiller, çeşitli semboller, harfler ve sayılar üzerine tesis edilen spekülasyonlar sayesinde açıklanırdı. Pitagor bu hususta temayüz etmişti. **Platon** yalnız ikinci derece (initiés=) kalfaların bu öğrenimin anlamını kavrayabileceğine inanmıştı. Kendi mektebinin kapısı-

na yazılmış olan meşhur yazıda: «Geometri almayan hiç kimse buraya giremez» ibaresi vardı.

Evrenin yapılışı bilim olarak, masonik geometri açısından, dolayısı ile moral bakımından bilhassa önemlidir. Şahıslara, kaderleri yönünde biçimlenmeyi ve sonra karşılıklı mutlulukları için ahenkli bir şekilde birleşmelerini öğretir. Bu kelimenin manâsı içinde sosyal bir bilim yatar ve hakiki masonların meşguliyetleri içinde ilk sırayı alması gerekir.

Kimyada sembollerin baz şekilleri olan daire, üçgen ve kare'den ilhamlanan «G» harfi ayrıca, bulutların üzerinde uçan, çekici ve güzel bir genç kızın vücut hatlarını da temsil eder.

GENERATION = NESİL

Eğer, eskiden olduğu gibi masonluk cansız materyalleri bahsi konusu etseydi, masonun teorik bilgileri ancak geometri ile sınırlı kalırdı. Fakat, loca yaşayan taşlarla inşa ediliyor ve oluşumu da fizyolojinin kanunlarına göre geliyor. Bu bize canlı varlıkların bir çekirdekten hareket ederek nasıl geliştiklerini öğretir.

Her canlı varlığın generasyonu için, birleşen iki faktörü sağlamak ve gözönünde bulundurmamak çok önemlidir. Bu faktörlerden biri konsantre ve aktif bir enerjidir ve varlığın sebebini kanıtlayan bir mekanizma oluşturur. Bu faktör, inisyatif, ihtisas, fethetme ve aşırı yayılma sembolü olan «J» kolonudur. Bu kolon «B» kolonuna karşıt bir ağırlık teşkil eder. Bu husus neticede ölçülü olmayı sağlar ki, bu olmadan en cömert enerji bile boş yere heba edilebilir. Bundan anlaşılman manâ şudur: Sarfedilen gayretler ve enerji ancak disiplinli ve akıllıca koordine edilirse başarı mümkün olabilir.

Localarda bütün hareketler devamlı olarak iki sembolik kolona, «J» ve «B» kolonlarına istinat eder. Bunlar Evrenin Büyük Mimarı'nın locasının bir deyimle «çekirdeğini» teşkil ederler. Bunlar, ayrıca, ebediyen yaradılışın temelini de teşkil ederler. Masonlar bu kolonlar sayesinde idame olur ve bütün doğacak olanlar, yaşayan ve devam edenin mukadderatını tayin ederler. Aslında, mason büyük eserin oluşumuna iştirak edecek, böylece insanîyetin gelişmesine ve oluşumuna faydalı şekilde yardım edecek ve dünya işlerine akıllıca katkıda bulunacaktır.

Generasyonun kaynaklarına erişebilmek için, masonun davranışlarını kontrol etmesi gerekmektedir. Buradan da «G» harfine atfedilen ikinci manânın önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu iki kolon, aslında generasyonun antik tarifi ile ilgilidir. Öyle ki, ilkel insanların en evrensel dinlerinin bir simgesi olmuştur. Hayatın sırrı ve devamı insanların düşünebilme kabiliyetlerini edindikleri günden bu yana, onların zihinlerini işgal etmiştir.

Yaradılışın kudreti onlara ilâhi insanüstü bir oluşum gibi gözükmüştür. Bu nedenle, ilk tapındıkları şeyler yükseklerde bulunan taşların biçimlerine inhisar etmiştir. «Eski Taş Anıtlar» yani «Menhirler» aynı zamanda «Obeliskler» (Mısır'daki Dikilitaş) aynı manâyı taşımaktaydılar. Bunlar, ergimiş Hiram kolonlarını ima etmekteydiler. Bu kolonların karakteristik şekilleri İncil'in verdiği bilgilere göre oluşturulmuştur.

Generasyona ait olan her husus, hayata kıymet veren dinlerde öncelik kazandı ve kutsal addedildi. Daha sonra ölüme kıymet veren dinler geldi. Bu gibi dinler ölümden sonra mutluluklar vadediyordu. Aslında, Fran-Masonluk hayata ve yaşama kutsal bir şekilde başlanmış ve bunun gereği hayatın oluşumuna generasyona ait sembolleri muhafaza etmiştir. Generasyon fikri insanlara dünyada kollektif mutluluk oluşturmayı aşılır. Ancak, gelecekteki bir hayata hazırlanmak için bir mani teşkil etmez.

Şüphesiz, istikbâl uğraşları bir masonu şimdiki yapıcı ödevlerinden uzaklaştırmamalıdır. Geçici olarak iyi bir yaşam sürmek masonun en önde gelen bir ödevidir. Masonluğun dini çalışma ve harekettir.

GRAVITATION = ÇEKİM

Bir yapının sağlam olması için yer çekimi kanunları gözönünde tutulmalıdır. Kâinat dahi ahenkli koordinasyonunu ve stabilitesini bütün gök cisimlerinin birbirleri üzerine etkiyen cazibe kuvvetlerine borçludur.

Fizik dünyayı düzenleyen cazibe kuvveti moral alanda birleştirici bir kohezyon kuvvetinin sembolüdür. Böyle bir birleştirici güç olmazsa, masonik yapının yaşayan elemanları çözülmeye mahkûm olur.

Eğer inisyatif akli geliştirmeye yeterli olsaydı, bireylerin kültürlerini de arttırmaya muktedir olurdu. Çünkü, tek başına insan büyük birşey başaramaz. Ancak, insan birleşmeyle kudretli olur. Bütün eski devirler boyunca çok enteresan felsefi ekoller ve çok parlak entellektüel gruplar oluşmuştur. Fakat, düşünürler ancak Fran-Masonluk gibi ahenkli bir organizasyon vücuda getirdikleri zaman etkili sonuçlar alabilmişlerdir.

Masonluk aynı düşünce yapısında olanları değil aynı histe olanları bir araya getirmiştir. Masonluk müritlerinin şahsi menfaatlerinden feragat edecek kadar birbirlerini sevmelerini ve insanlık için derin bir aşkla birleşmelerini emreder. Sevme iktidarına dayanmayan düşünme kudreti verimsiz ve kısır kalır.

Demek ki, mason duygusal fakültelerini geliştirmelidir. Böylece, ruhları yaklaştıran cazibe kanununa daha iyi itaat eder ve gravitasyon denen esrarlı kanunun insan şahsiyetinin her yönüne akseden etkilerini belirler.

GENIE = DEHA

Bir kardeş psikolojik yönden kendi derecesinin programını realize edebilmek için tek başına çalışmaz. Yapacağı işlerde kendi kendisini aşmak için bir ilhama ihtiyacı vardır. Fran-Masonluğa yalnız vücuduyla iştirak etmek kâfi değildir. Gerçek bir loca üyesi olmak için masonluğa girişte kabul edilen esaslara ve kaidelere uymak zorunludur. İnsan ancak ruhuyla ve manevi değerleriyle hakiki bir mason olur. Büyük Eserin gerçek işçileri olabilmemiz için tüm entellektüel ve moral yönlerimizin Fran-Masonluğun büyük ruhuyla ve gerekleri ile harmoni içinde olması lâzımdır.

Hepimiz bu amaçla Genie'ye (deha'ya) şu veya bu şekilde ulaşmak için çaba sarfetmeliyiz.

GNOSE = BİLİMCİLİK

Masonlukta çalışma arkadaşları olmadan ve onlarla müşterek bir psikolojik bağ tesis etmeden amaca ulaşılmaz. Bu psikolojik kolektivite şahıs üzerinde bir etki meydana getirir. Her gerçek müptedi locanın aydınlarından faydalanarak Gnose'a bilime ulaşır. Felsefi müptediliğin sırlarına nüfuz edebilmek için, bütün ruhların karakteristik bilgilerine nüfuz edilmesi icabeder. Bu bilgiler

hiçbir suretle dışarıya aktarılamaz. Onları şahsen her masonun kendisinin keşfetmesi icabeder. Bu sırlar ifşa edilemez. Çünkü, bu sırlar o kadar yüksek felsefi mertebe hakikatlerini içerir ki, sözle bunları ifade etmek imkânsızdır.

Aslında, felsefi müptedilik kulağa hitabeden bir dille hiçbir zaman ifade edilememiştir. Parlayan yıldızı görebilenler için hiçbir yazılı metin yeterli bir şekilde bu hususu yorumlayamaz.

Gnose yani bilime ermek çeşitli sembollerde manâsı saklı olan düşünce düzeyine ulaşabilmek ancak, şahsi iç dünyayı geliştirmekle mümkün olur.

Masonluk Dünyasında Karmaşık Bir Sorun ve Etkencilik (activisme) Açısından Bilimsel Niteliği Üzerine Düşünceler

I

Naki Cevad AKKERMAN

SORUNUN NİTELİĞİ-AKTİVİZM AÇISINDAN MASONİK ÜÇ TEMEL KAVRAM OLARAK TANRI, VİCDAN VE ÖZGÜRLÜK İLKELERİ

Topumuz bir tek inciyiz bir tek
Başımız'da tek aklımız'da tek
Ne diye iki görür olup kalmışız
İki büklüm gökkubbenin altında
Ne diye?

Mevlâna Celâlettin Rumi

Mevlâna'nın yukardaki dizgesi, içerdiği derin ve geniş doğaüstü ve ötesi gizemsel (mistik) anlamların yanında, O'

nun gibi hümanist düşüncelerin güdümcüsü DÜNYA MASON'luğunu birliğe çağıran simgesel bir niteliği de kap-

sar. Çünkü dünya masonluğu, yüzyıldan beri, varlığını ikiye bölen bir sorun içindedir.

A — SORUN'UN NİTELİĞİ :

Konu, E. ve K. S. Ritine bağlı derecelerle bu R.'e kaynak olan H. ve K.M.B.LL. na bağlı sembolik dereceler âmil üyelerinin, Tanrı'ya, ruhun varlığına ve sonsuzluğuna inanç zorunluluğunun ve altardaki kutsal kitaplar üzerine and-içmelerinin, insanların doğal hakkı olan düşünce ve vicdan özgürlüğüne ters düşüp düşmediği sorunudur.

Bu sorun yüzündendir ki Dünyaya Masonluğu kuruluşu, Fransa Büyük Meşriki'nin 1878 sonbaharında aldığı şu kararla :

«Vicdan özgürlüğünü zorlayan ve Allah'ı simgeleyen formüllerin kullanma zorunluluğu, bu özgürlükle uzlaşması mümkün olmadığından asla kabul edilemez. Vicdan özgürlüğü, bu gibi inançların tamamen isteğe bağlı olarak herkesin özel anlayış, kavrayış ve duygusuna göre kabul edilmesini talep eder.»

Birbirini yadsıyan ikiye bölünmüş ve bu bölünmeyi ortadan kaldırmak için 19-23 Ekim

1921 tarihinde, bizden de Muslihiddin Âdil Beyin katıldığı sanılan Uluslar Arası Mason Birliğinin (Association Maçnique Internationale) Cenevre' de yaptığı toplantıların bir sonuç vermemesi üzerine aldığı kararlar (bk. Mimar Sinan Dergisi sayı 28 sayfa 19), ayrılış nedenlerini ve sonuçlarını içeren konularda her iki grubu, Anderson Anayasasının birinci maddesine göre, Hümanist ilke temel amaç olmak kaydıyla, kendi düşünce ve inanışlarında serbest bırakmıştır.

Aslında, kuruluş olarak her ikisi de spekülâtif ve felsefi, amaç bakımından hümanist ve hattâ ayrıntıları aşağıda verilecek olan tezleri, bilinçlenmiş içgüdüsel kaynaklı duygusal temellere dayalı olan her iki grubu birbirinden ayrı düşüren doktriner neden :

- 1 — Spekülâtif ve felsefi hareketlerin başlangıç noktası olarak S.R öğretisinde birtek Tanrı'ya, ruhun varlığına ve sonsuzluğuna İNANÇ ile düşünce ve vicdan özgürlüğünün;
- 2 — Fransa Büyük Meşriki'nin ise Tanrı'yı simgeleyen bütün formüllerin kullanılması zorunlulu-

ğunun zorlayıcı etkisinden kurtarılması gereken yalnız vicdan özgürlüğünün kabul edilmiş olmasıdır.

Böylece; biri Hümanist ilke ve temel ülkü olarak, İngiltere Büyük Ana Locası etrafında toplanan t e i s t ve diğeri de Fransa Büyük Meşriki'nin ortaya koyduğu prensiplerin etrafında toplanan l a i k (layık) (*) iki Obediyanslar grubu yaratılmış oldu.

Bu durum karşısında akla gelen ilk problem, Masonik amaca yönelik düşünsel ve kültürel faaliyetlerde, yalnız v i c d a n özgürlüğü kavramının, ETKİNCİLİK (ACTIVISME) açısından Tanrı ve ruh varlığına inancın ve kutsal kitaplar üzerine andiçmenin yerine geçip geçemeyeceğidir.

Kurucuları ve yorumcuları Avusturyalı Fredérich Rauch (1861-1909) ve Ernst Mach (1838-1912) olan activisme'in felsefe kitaplarında ve Ansiklopedilerdeki tanımları arasında en kısa ve açık olarak T.D.K. sözlüğünde şu satırları okuyoruz : (Etkincilik. felse-

(*) Biz sözcüğün Latince l a i c u s olan kökeninden l a i k olarak almayı yeğledik.

fe : Bütün kurumların, bilgilerin ve bilimlerin, herşeyden önce topluluğun oluşuna hizmet etmesini isteyen ve böylece amaca yönelmiş bir irade etkinliği belirten öğretisi «activisme».

Bu tanım harfi harfine masonluk öğretisi çalışma yönteminin anlatımından başka birşey değildir, ve bu tanıma göre etkinlik açısından yöntem olarak yukardaki ayrılış kararında belirtilen, Allah'ı simgeleyen formüllerin zorladığı vicdan özgürlüğü iddiası ile, binlerce yıllardan beri toplumların tinsel yaşamında yerleşmiş ve kollektif ilkeleleriyle gerçek, fazilet, vicdan ve kemal amacında onlara yol göstermiş kutsal kitapların esin kaynağı olan T A N R I karşısına gelmektedir. Konunun temel niteliğini oluşturan problem'de budur.

Bu nedenle, ayrılığa sebep olan ve temel kavram olarak içerdikleri masonik anlam ve niteliklerinin üzerine eğilmek ve T A N R I - V İ C D A N ve Ö Z G Ü R L Ü K ilkeleri kavramlarıyla bu ilkelelerin S. R.'e göre bir de değerlendirme tablosu düzenlemek zorunlu hale gelmiştir. Üç bölümden oluşan bu yazı dizisinin :

I — Bölümü, sorunun niteliğini, üç ilkenin tanımlanması ile masonik değerlendirme tablosunu;

II — Bölüm, İnanç kavramının duygusal nitelik sürecinde içgüdüden bilinç ve zekâyâ;

III — Bölüm ise, inanç kavramının evrimsel nitelik sürecinde putculuktan birtek Tanrıçılığa ve etkinlik (activisme) açısından T A N R I ve V İ C D A N arasında kıyaslama,

konularına ilişkin açıklamaları ve kişisel bir eleştiriyi kapsayacaktır.

B — Sorun'un kapsamına giren ilkelerde tanımlamalar;

1 — S.R.'e göre T A N R I kavramı ve yasal vecibeler :

T A N R I kavramı ve nitelendirilmesine ilişkin bir kısım ayrıntılı düşünceleri, derginin 26 ve 27. sayılarında sunmuşuk. Bunları yinelemeye gerek görmeden, masonik açıdan kavramın içerdiği nitelendirmenin özet bir parçasını tekrar ediyoruz :

«Evrenin yaratıcısı olarak Tanrı'ya inanmak, ruhun varlığına-sonsuzluğuna ve

öldükten sonra var olan bir hayata iman etmek, masonluğun temel ilkeleridir. Ritüellerine göre kendisini dini duyguların en büyük anlatımı olarak tanıtan masonluk (XV); Allahı, evrenin en büyük ve en ulu yaratıcı olarak kabul ve buyruklarına ve ruhun varlığı farizesine uymayı kendi meşruluğunun temel ilkesi sayar. Zaman ve mekândan münezze, mutlak ve sonsuz ve bu nedenle anlaşılması ve algılanması «fehim ve idraki» mümkün olmayan bir A L L A H 'ın varlığına inanır. (XXIX). Masonluğun inanç öğretisine göre A L L A H ve tecelisi, madde ve ruh olmayan, fakat her ikisine de önceliği olan en yüksek realitedir (XXX).

Bu inanç ve vecibeler yasal olarak da tahkim edilmiştir. Bunlardan birkaçını sunuyoruz :

a — 1723 tarihli Anderson Anayasasının birinci maddesi. (bk. Mimar Sinan Dergisinin 42. sayısı. sayfa 6).

b — Masonluğun dokunulmaz ve değişmez prensiplerini kapsayan Landmark'ın 19 ve 20. maddeleri. (bk. M. S. Dergisi sayı 27 sayfa 17).

c — E. ve K.S.R. Türkiye Yüksek Şurası Nizamnamesine göre, Masonluğun temel prensipleri ve amacı olarak 1875 de Lozanda kabul ve ilân edilmiş olan prensipler.

d — Eylül 1929 tarihini taşıyan bir bildiri ile İngiltere Ana Locasının ilân ettiği esaslardan 2. ve 3. maddeler. (bk. Dergi sayı 27 sayfa 18 ve sayı 42 sayfa 10, 11).

e — Türkiye B.L.'nin esas nizamnamesine göre : «Mason olmak isteyenlerin dinsel ve siyasal inançları ne olursa olsun, Evrenin Ulu Mimarı diye simgelenen egemen bir kudretin varlığına ve O'nun nazil olmuş iradelerinin kudsallığına inanmış olmalarını, pürüzsüz bir ahlak salabetine malik bulunmalarını, kabulleri için ilk ve önemli şart telakki eder.

2 — Vicdan (Buluş) kavramı :

Önce, sözlüklerin ve ansiklopedilerin tanımlarından klasik üç örnek :

«Kişinin kendi niyet ve eğilimlerini ahlak bakımından iyi veya kötü bulması ve aynı zamanda doğruyu ve eyiyi yapma yükümünü de tanınması (TDK. S). Vicdan insanın görgü ve bilgileriyle kendini yargılama yetisidir (F. söz'.) Vicdan kişiyi

kendi davranışları hakkında bir yargıya varmaya iten duygudur. (Meydan Larus).

Psikoloji ve sosyolojiye göre : Öz varlığımızda hayır ve yardıma eğilimli bir duygu yaşar. Bu, eyiliek sevgisini simgeleyen bilinçlenmiş içgüdüsel kaynaklı duygunun adı v i c d a n dır. Bireyde sübjektif nitelikteki eyiliğe yönelik bu duygu, toplumda kolektif ve adeta yazısız yasalar ve kurallar niteliğinde yaygın bir halde ise, buna da objektif ahlak denilir. Vicdan kavramı kapsamında toplumsal kavrayış ve davranışlar birbirine benzemez. Örneğin, Türk toplumunun konuk ve yardım sever geleneksel objektif ahlâkı ve acıma duygusuyla üstün ve seçkin bir ruh yapısının tamamen tersine, bundan bir süre önce gazetelerde okuduğumuz gibi Hindistanın Uttar Paradeş eyaletinde, 20 yaşında ölen kocasını öte dünyada yalnız bırakmamak için geleneklerine uygun olarak 16 yaşındaki karısını alkışlar arasında ve sevinç nağralariyle odun yığını içinde ateşte yakan topluluklar da vardır. Tıpkı inanç yüzünden geçen yüzyıllarda derileri yüzülerek, diridiri ateşte yakılanlar gibi. Duygusal ruh yapısı düzgün, uyumlu ve dengeli olan ve bü-

tün düşünce ve davranışlarının niteliğini kendi kendine yargılayarak bütün beşeri münasebetlerine ona göre yön verebilen olgun kişileri halk hem sever ve hem de onları vicdanlı adam diye değerlendirdir. Freud (1856-1939) bu gibilere olgun demekle yetinir. Çünkü, Freud'e göre içimizde, yapılacak ve yapılmayacak işleri düzenleyen bir yargıç vardır. Davranışlarımızı da tanımlayan bu yargıç, bizim üst benliğimizdir (Süperego). Vicdan, bu üst benliğin içerdiği tüm toplumsal yasaların ufak bir parçasıdır. Çünkü, düşünür Heth'enin ortaya getirdiği yukardaki duygusal olgunluğu oluşturan düşünce, çalışma, zekâ ve başarılarında denge düzeyi gibi, sevgi-tolerans ve benzerleri değerinde çok önemli içgüdüsel faktörlerin yanında vicdan, bir ilke olmanın niteliği üstünde herhangi seçkin ve üstün bir ayrıcalık taşımaz (*). Woltair'e (1694-1778) göre en büyük yasa, insanların bilinç ve bulunçla yapmamaya çalışmaları gereken haksızlıktır.

(*) Bu konulara 3. bölümün eleştirisi kısmında tekrar döneceğiz. Daha geniş bilgi için sayın Gökçe Cansever'in «İçimizdeki Ben» adındaki eserine müracaat.

Rousseau (1712-1778) ya göre de vicdan Tanrısal bir duygudur. Nitekim ahlâk da din gibi Tanrısal bir duygudur. Sözcük olarak vicdan ve bilinç Fransızca'da aynı kelime ile anlatım niteliğini taşır. Fakat kavram ayrılığı olarak bilinç algılamaya (idrak), vicdan ise yargılama işlerini görürler. Kant (1724-1804) her ikisini bir tutar.

3 — Hürriyet (özgürlük) kavramı :

«İnsan hakları kavramı ve masonluk ilkeleri» hakkında Dergimizin 10. sayısında yayınlanan bir yazıda belirtildiği gibi özgürlük, insan haklarının başında gelen kaynağı içgüdüsel bir ögedir. Bu haklar kavramı üç noktada toplanmıştır. a-Hürriyet; b-Sosyal adalet ve güvenlik; c-Mülkiyet (yasalar'la tahkim edilmiş haklar).

1948'de yayınlanan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyanamesi de hürriyet hakkına ilişkin yargılarını ilk maddelerinde belirtmiş ve bu arada özellikle vicdan hürriyeti-ne de yer vermiştir. Bu konudaki maddelerden üçünü sunuyoruz :

1 — madde : Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve

vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.

2 — madde : Yaşamak, hürriyet ve kişi emniyeti her ferдин hakkıdır.

18 — madde : Her şahsın fikir ve vicdan ve din hürriyetine hakkı vardır. Bu hak, din ve kanaat değiştirmek hürriyetini, dinini veya kanaatini tek başına veya topluca, açık olarak veya özel surette öğretim tatbikat ve âyinlerle izhar etmek hürriyetini gerektirir.

Otuz temel maddeden oluşan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesinin gerek yukardaki maddelerinin içerdiği din, vicdan ve özgürlük gibi duygusal ve gerekse diğer maddelerine giren sosyal haklara ilişkin birçok ilkeler, E. ve K.S.R.'nin en azından yüz yıldan beri kendi ritüellerinde ana ilkeler olarak ele aldığı ve uğurlarında bir sürü fikri ve kültürel mücadeleler verdiği realitelerdir.

S.R. Masonluğunun temel ilkelerinden birisi olan hürriyet kavramının ansiklopedik anlam ve tanımına ilişkin birkaç örnek sunalım :

Herhangi bir şekilde herhangi bir koşula bağlı olmayan serbest ve başkasının kölesi olmayan. (TDK.S.).

Yasaklayıcı ve kısıtlayıcı kurallar dışında kendi kararına göre davranma gücüdür. Başkasına zarar vermeden herşeyi yapabilmektir. Kişilerde belli alanda hareket serbestliği tanınmasını ifade eden haklar veya bunların tümüdür (M. Larus).

Bizim esas konumuz Fransa Büyük Meşrikinin kararında belirtilen, Allah'a, ruhun varlığına ve sonsuzluğuna, kutsal kitaplara inanışın; zedelediği iddia edilen vicdan özgürlüğüne ilişkin olduğu için özellikle bu konu üzerinde durmakta yarar gördük ve bu amaçla geçen yüzyılın sonlarına doğru vicdan özgürlüğü konusunda Fransa'da yapılan bir ankete verilen ve Hüseyin Cahit Yalçın tarafından Türkçeye çevrilen « V İ C D A N Ö Z G Ü R L Ü Ğ Ü » adındaki kitabın kapsadığı raporların üçünden birer pasajını sunmakta yarar gördük. Kitabın yazarı Leon Mar...? (silik okunmuyor) dır :

«Vicdan hürriyeti, insan ruhunun özellikle dinsel hayatını sevk ve idare etmek için malik olduğu haktır. Bu, tabii ve İlâhi bir haktır. Hürriyet ve din noktai nazarından vicdan hürriyeti, yalnız hür surette inanabilmek hakkı de-

ğildir. Bu, kendi kendiliğinden düşünebilmek niteliğidir. İnsan ne kadar çok düşünürse o kadar çok fikir hayatına ulaşır ve böylece vicdan hürriyeti, ahlâki duyguların ve terakkinin bir kanunu haline gelir. (sayfa: 138). YORUMLU. Zerdüşt, Buda, Konfüçyus, İsa ve peygamberler Saint Paul tarafından konulan esasların kâfesi bir noktada birleşiyor. O da, vicdan hürriyeti olmaksızın dini hayatın olamayacağıdır. İsa ile S. PAUL vicdan hürriyetinin asıl kurucusudurlar. (sayfa: 164).

Fakat vicdan hürriyeti diğer hürriyetler gibi mutlak değildir. Vicdan hürriyeti çiçeklenerek inkişaf edebilmek ve iyi meyveler verebilmek için geçmişin geleneklerinde gerçekten faydalı olan şeylerle, artık rahatsızlık veren, fazla gelen şeyleri ve husule gelen yenilikler içinde iyi ile kötüyü ayırd etmek lâzımdır. (sayfa: 244) Vicdan hürriyetinin ilk şartı, din ve mezhepleri birbirinden ayıran bütün meselelerde devletin tarafsız kalmasıdır. Devlet, bütün din ve mezheplere karşı tolerans göstermelidir ve buna mecburdur. (sayfa: 245).

Bu vesile ile gerek S.R.'i ve gerekse ona kaynak olan sem-

bolik derecelerin rittelelerinde sık sık geçen ve aynı zamanda Birleşmiş Milletler Yasasında yer almış bulunan fikir (düşünce-düşünme) hürriyeti üzerinde de birkaç sözcükle durmakta yarar vardır.

Bilindiği gibi düşünce (fikir-Mülâhaza): bir iş üzerine akıl yürütme ve sonuç çıkarmadır. Bu, psikolojik bir tanımlamadır. Düşünme ise felsefeye göre: herhangi bir duyum ve izlenim almadan aklın kendi kendini bilgi konusu yaparak zihnin çalışmalarını incelemesidir. Bu tanımlamalarda görüldüğü gibi düşünce ve düşünme; akıl dediğimiz görkemli ve müstesna yetimizin, hatta vicdana da yol gösteren iki temel elemanıdır. Bertrand Russell'in (1872-1970), ne yapacağını bilmek diye nitelendirdiği akıl; Kant (1724-1804) tarafından, teorik, pratik ve estetik olarak doğruyu, iyiliği ve güzelliği simgeleyen üç bölümde ele alınmıştır. Böylece akıl; zihin faaliyetlerimizi oluşturan duyarlık, yargılama, anlama erki (müdrîke-fahime) gibi melekelerimizin ve Descartes'in (1596-1650) (COGİTO ERGO SUM) «düşünüyorum öyleyse varım» diye nitelendirdiği yaşamımızın bir anlatımıdır. Görülüyor ki, düşünce ve düşünme bizim en

hayati yaratıcı güçlerimizdir. Nietzsche (1844-1900) bunu şöyle tanımlar: Dünya dediğiniz şeyi siz yaratmalısınız. O da sizin aklınız, düşünceniz, sevginizdir.

Tanrı inancının ne düşünme ve ne de düşünce üzerinde ters düşen hiç bir etkisi yoktur. Bunun en güzel örneği, bugün, biyolojide büyük bir önem taşıyan MENDEL yasasını ortaya koyan kişinin Viyana'lı bir Papas olmasıdır. Kutsal kitabımızın emri de «Dünya var oldukça yaşayacakmış gibi düşününüz ve çalışınız.» dır.

C-S.R. VE KAYNAKLARI RİTÜELLERİNDE TANRI-VİCDAN-ÖZGÜRLÜK KAVRAMLARINA İLİŞKİN İLKELERDEN BAZILARININ PASAJ TABLOSU

S.R. ne göre Tanrı'nın nitelenmesi yukarda (B) fıkrasının (1) ci maddesinde gösterilmiştir. (Ritüeller : XV. XXIX. XXX.)

Bu ritin ve kaynaklarının ritüellerinde yer almış olan Tanrı, vicdan ve özgürlük kavramlarını kapsayan ilkelere bir kısmını değerlendiren tablosu halinde sunuyoruz :

Ritüel :

II — Masonların işini fikir meşalesi tanzim eder.

III — Masonluk inceleme ve düşünme (tetkik ve tefekkür) özgürlüğünün sönmez bir ocağıdır.

IX — Masonluk yalnız ferd (birey) için değil, toplum için de topyekün nefis mürakabesini öngörür (...') bunlar olmadıkça toplumsal ve vicdan özgürlükleri sağlanamaz. (...') Eşyanın menşei ve gayesi hakkında bir fikir edilmedikçe, ne ilim ve marifetten ve ne de mukadderatımıza hâkim bulunan yasalardan istidlallarda bulunamazsınız (...') Vicdanını satandır. Kimse hür değildir. (...') Cehalete karşı kuvvetimizin kaynağı vicdandır.

XV — Bir mahfilin kudreti, vicdan ve fikir hürriyeti içinde taarruz edilmez bir melce teşkil etmiş olmasıdır. (...') Hürriyet, birçok meselelerde umumun hak ve idrakiyle sınırlandırılmıştır. Yalnız bir tek mesele vardır ki, o da ferdin din, felsefe hakkında kendi düşüncelerine göre bir hareket çizmek hakkı. (...') Hürriyet, ilme mütevakkıftır. Çünkü ilim olmadan insan kendini sevk ve idare edemez ve hür-

riyeti kullanamaz. (...') Allah ile aranızda kimsenin girmesine müsaade etmeyiniz. Sizler Allah'ı, kader, tabiat, kanun, kuvvet gibi zekâ ve ruhunuzun temayülüne, inanç ve idrakinize göre herhangi bir isimle adlandırabilirsiniz. Kendiniz için samimi olunuz, hürriyetinizi müdafaa ediniz, başkalarının hürriyetlerine tecavüz etmeyiniz. Akıl ve hikmetin size söyleyeceği son kelime budur.

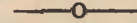
XVIII — İman bütün telkinlerini bize körükörüne kabul ettirecek bir duygu değildir. Ancak kâinatın U L U M İ - M A R I mefküresinin zihnimizde uyandırdığı bir şuledir ki, bu şule fikirleri idrakin en yüksek noktasına kadar götürür, insanı yalancı içtihatlarından, sahte bilgilerden kurtarır. O bir maniveledir ki, insan bu vasıta ile ve zekâ kudretiyle maddiyatın bütün engellerini devirir. (...') Masonluk aklın ceble, hürriyetin esarete, gerçeğin batıla, hayrın şerre ve kısacası hayatın ölüme galebesi için mücadele eder.

XXII — Hürriyet, çalışmanın semerelerini artırmak ve cemiyetin terakkisini sağlamak için sadece sanat ve ticaret sahalarında değil, şahsi içtimai ve maddi, mânevi bütün faali-

yet sahalarında başta gelen nitelik taşıdır.

XXIX — İnsan, günden güne genişleyen özgürlüğü nisbetinde vazife hissini icablarına itaat ve riayet lüzumunu duymuştur.

XXX — Bütün kuvvetinle Allah'ı ve yakınıni kendin gibi seveceksin (...') Hürriyet ve özellikle vicdan hürriyeti bulunmayan bir idare esarettir. (...') İnsanın malik bulunduğu en büyük ve en kuvvetli mal vicdan hürriyetidir. Vicdan hürriyeti sadece bizim mutlak irademizin neticesi olan bir hak değildir. Aynı zamanda ömrümüzün mantiki ve zaruri bir neticesidir. (...') Masonluk, ne istibdadı oluşturan ve insan haklarını inkâr eden zihniyetle ve ne de vicdan ve düşünce özgürlüğüne zencir vuran baskılarla bağdaşmaz.»

Bu yazı dizisinin diğer bölümlere ışık tutacak olan birinci bölümü ile; karmaşık sorun'un, etkililiğin (activisme) ve ulu TANRI'nın nitelendirilmesini ve vicdan, hürriyet, düşünce, düşünme ve akıl gibi kavramlara ilişkin öğretilerin kısa, sınırlı ve özetler halinde

m a s o n i k anlam ve anlamlarını sunmağa çalıştık ve bir de öğreti düzenimizin esaslarını oluşturan bazı öğeleri ekledik.

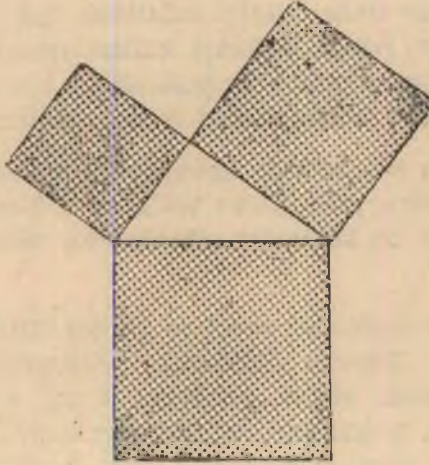
KK.'z bu konulardaki bilimsel

ve felsefi çok geniş bilgileri, dereceleri yükseldikçe alacaklardır.

Ne mutludur! bu yüce kültür kaynaklarına erişenler.. ne mutlu!

(devamı var)

Not : Literatür 3. bölümün sonunda verilecektir.

Masonluğun Dinamik Kelimeleri

Derleyen : Raşid TEMEL

Masonluğun size ne ifade ettiğini anlatmak için tek bir kelime bulmanızı isteseler, hangi kelimeyi kullanırdınız? Amerikadaki Büyüklük Üstatlara bu soruluş ve bulacakları tek kelimeyi bildirmeleri istenmiştir. 5! Büyük Üstat bunun cevabını vermiştir.

Şimdi Masonluğun bu dinamik kelimelerini açıklayalım : Cevaplar tahmin edeceğiniz gibi, onları teklif eden kimseler gibi değişik olacaktır. Ama bu kelimeler altından bir telle birbirine bağlanmıştır.

En çok kullanılan kelimeler sevgi ve kardeşliktir. Diğer kelimeler ise şunlardır : Eureka (buldum), bölünemezlik, idealizm, adamak, şefkat, şevk, yapıcı, sanatkâr, fırsat, hakikat, ahenk, haysiyet, önderlik, aydınlatan, ittifak, merhamet, anlayış, aile, arkadaşlık, hayat, dürüstlük, eşitlik, ışık, başkaları, üstlenmek ve merhamet. Büyük Üstatların şahsi felsefelerini gösteren Masonluğun dinamik kelimeleri işte bunlardır.

Ya siz? Size sorulsaydı ne derdiniz? Hayat felsefenizi bir kelime ile nasıl izah ederdiniz? Ben de kendime bu soruyu sordum. Gece sessizliğinde çalan bir çan sesi gibi kelimeyi hemen buldum. **BAŞLA.**

Muhakkak yukarıda saydığımız kelimelerin büyük anlam ve güçleri vardır. Ama onların kuvveti uygulanmalarındadır. Mesela sevgi, idealizm, dostluk, şevk, merhamet, ışık kelimeleri çok güzeldir. Ama hepsinin bir BAŞLANGICI olmalıdır. O çok güzel sevgi kelimesini, yahutta Yunancası olan agap'ı duyarız ve düşüncelerimiz hemen tecrübe depomuzun kompütüründen geçerek sevginin hatıralarına karışır, şöyle ki :

Çocuklukta hasta iken, annemizin yanımıza oturarak, elini ateşli alınımıza koyduğu zamanları düşünürken, sevginin ne olduğunu anlamıştık.

Delikanlılık çağında, hayat hakkında zihnimiz karışırken, babamız elini omzumıza koyarak 'her şey düzelecek evlâdım' dediği zaman da sevginin ne olduğunu anlamıştık.

Evlenme töreninde eşimize yaptığımız sadakat sözünü hatırladığımız zamanda, sevginin ne olduğunu anlamıştık.

İlk çocuğumuza baktığımızda, babalığın ne olduğunu hissedip de, yüreğimiz ağızımıza geldiği zaman da, sevginin ne olduğunu anlamıştık.

Torunumuzu ilk defa kucağımıza alıp da, onun güvenle gözlerimizin içine baktığını ve küçük ellerini uzattığı zaman da, sevginin ne olduğunu anlamıştık.

Evet, sevginin ne olduğunu biliyoruz, onun dünyanın büyük birleştirici kudreti olduğunu kabul ediyoruz. Hayatta her güzel şeyin sevgi ile, birbirimize ve Tanrıya beslediğimiz sevgi ile olgunlaştığında hem fikiriz. Sevgisiz hayatın manasız ve tehlikeli olduğu gerçeğini kabul ediyoruz.

Ama sevgi ne zaman BAŞLAYACAK'tır? Tanrıya olan sevgimizi ne zaman samimiyetle ifade etmeğe BAŞLA'yacağız? Allahın bize verdiği sevgiyi, ne zaman başkalarına göstermeye BAŞLA'yacağız?

Tanrının sonsuz sevgisine kalbimizi ve zihnimizi açıp, başkalarına bu sevgiyi aktarmak, sevginin uygulanmasıdır. Ne zaman BAŞLA'yacağız?

Şimdi dürüstlük kelimesine bakalım. Hazreti Süleyman 'Namusluların dürüstlüğü onlara rehber olacaktır' diyor. Eyüp peygam-

ber ise, kendisine işkence yapanlara şöyle bağıyor 'Dürüstlüğüm-
den vazgeçmiyeceğim.'

İnsanlar dürüstlüğü medih etmekte acele ederler, ama uygula-
makta çok yavaş davranırlar. İnsanlar dürüstlüklerini ne zaman
gösterecekler? Peygamber Davutun 'Tanrım beni içimdeki dü-
rüstlikle muhakeme et' duasını ne zaman yapacaklar? Dürüst-
lüğümüze göre hüküm giymeye hazır mıyız? Başkalarına verdiği-
miz öğütleri, kendimiz ne zaman tutmaya BAŞLA'yacağız?

Adalet. Çok güzel başka bir kelime, ama adalet nerede BAŞLAR?
Bir hakim 'Adaletin hakiki kaynağı ne yasalarda, nede mahkeme-
lerdedir. Hürriyetin ve adaletin gerçek kaynağı, insanların ru-
hunda ve kalbinde yatar.' demiştir.

Adaleti kendi ahlâk düsturlarımıza uygulamalı, dostsuz, zayıf ve
haksızlığın kurbanı olanlara vermeye istekli olmalıyız.

Kardeşlik ve arkadaşlık kelimelerine bakalım. Bunlar Masonlu-
ğun öğretilerini kapsayan iki kelimedir. Ama bu kelimeler sade-
ce loca içinde kalırlarsa hiç bir anlamları kalmaz. Kardeşlik, in-
sanların varlığının değeri ve şartıdır. Arkadaşlık ise, insanların
fikirlerini birleştiren harçtır. Hakikat, kardeşlik, ve birlik bir
mister maskesi arkasına saklanmamalıdır. Bu faziletleri hayati-
mızın her gününde ortaya koymaya şimdi BAŞLA'yalım.

İdealizm. Sadece ideallerimizin ve prensiplerimizin değil, ama
onların uygulanması için, hür olduğumuz bir zamanda ve hür
bir memlekette yaşamaktan, hemde bunları hayatımıza uygula-
makta da hür olduğumuz için, ne kadar mutlu ve talihli olduğu-
muzu hiç düşündünüz mü? Anne Frank bu kadar mutlu değildi.
Anne Frank 1940 larda Hollanda da yaşayan genç bir kızdı. Ölü-
münden iki hafta önce hatıra defterine şunları yazmıştı: 'Yapıl-
ması imkânsız ve abes gözükten bütün ideallerimden vazgeçmedi-
ğim için kendime hayret ediyorum. Ama onları halâ muhafaza
ediyorum. Ümitlerimi karışıklık, sefalet ve ölüm temelinin üye-
rine bina edemem. Dünyanın yavaş yavaş yabancı bir çöl haline
geldiğini görüyorum. Yaklaşan gök gürültüsünü duyuyorum. Mil-
yonlarca insanın ızdırabını hissediyorum, bununla beraber gök-
lere bakınca her şeyin düzeleceğine inanıyorum. Bu zulüm bite-
cek, sulh ve sükûn tekrar gelecek. Bende ideallerime sarılmalı-
yım, çünkü onları uygulayabileceğim gün belki gelecektir.'

Anne Frank hiç bir zaman ideallerini gerçekleştirecek fırsatı bulamadı, çünkü o modern zamanların en korkunç işkencesine, yani peşin hükmün işkencesine maruz kalmıştı.

BAŞLA'malıyız. İnandığımız ve söylediğimiz idealleri yaşamaya hemen BAŞLA'malıyız. Ancak o zaman merhamet, dostluk gibi güzel kelimeleri kullanmaya hakkımız olur.

Gözleriniz, kulaklarınız, beyniniz ve kalbinize Tanrı tarafından dokunulduğu zaman, bunlar her ihtiyacın çağrısına karşı hassas olacaklardır. Eğer kardeşlik prensiplerini gerçekten yaşarsak, önce Tanrıyı hayatımıza sokarız, sonra da ailelerimiz, dostlarımız ve kardeşlerimiz için yeni şefkat hisleri geliştiririz. Doğanın mükemmel bir mistik yasası vardır. O da, hayatımızda arzu ettiğimiz üç şey, yani mutluluk, hürriyet ve huzur ancak bunları başkalarına vermekle elde edilebilir.

Bizim şimdiki zengin neslimiz, ilgisini maddi yollarla gösterir. Meselâ çocuğumuza kıymetli şeyler almaya hevesliyizdir. Ama onun sosyal görüşlerine zaman ayırmayız. Mutluluğu bulmak istiyor musunuz? Öyle ise kendi mutluluğunuz için en kestirme yol başkalarını mutlu etmeğe çalışmaktır.

Öyleyse şimdi BAŞLA.

İşte Masonluğun dinamik kelimeleri. Bunların hepsi hayatın anlamının mükemmel ve asıl deyimleridir. Kendi başlarına, üzerine yazıldıkları kâğıt kadar kıymetleri yoktur. Bu kelimeler kendi başlarına, size ufacık bir mutluluk ve başarı getirmezler, çünkü sadece kelimeler kâfi değildir. Bir istek bir gayret olmalıdır. Bunları günlük hayatımıza uygulamak için azim olmalıdır.

Mutluluk, başarı ve hayatın neşesi, başkalarına karşı takındığımız tavırların yan ürünleridir. Bunlar öyle tavırlardır ki almak değil vermek ister, hizmet edilmek değil, hizmet etmek ister, himaye edilmek değil, himaye etmek ister.

Kardeşlerim BAŞLAYalım.

New Age

Temmuz 1981 den derlenmiştir.

Evrende Zekâ

I

Faruk ERENGÜL

Evren zekidir. Mikro düzeyeden makro düzeye kadar her aşamada, canlısından cansızına, görüneninden görünmeyene kadar tüm yaratılmış olanlarda bunun tezahürüne her an şahit olmaktayız. Fizik ve astronomi bilimlerimiz evrenin 12 milyar önceleri, Saman yolu galaksisinin merkezi sayılabilecek bir yerde oluşan «Kozmik Yumurta»ya da «Atome primordial» in Big-Bang adı verilen nükleer patlama ile başlamış olduğunu en geçerli kuram olarak kabul ediyorlar. Bu noktada, metafizik düşüncemiz ise ortaya

bir soru atıyor : «Bu kozmik yumurta nasıl oluştu ve ondan evvel ne vardı?» Konunun en önemli yönü bu. Ve, buna verilecek cevap, aynı zamanda inançlarımızın kaynağını ve yönünü de belirler.

Kutsal Kitapların ortak bildirisi olan «Tanrı; evrenin görüneni, görünmeyeni, başı ve sonudur» tanımlaması Kur'anı Kerim'de «Hüvel evveli vel âhir, vel zatını vel bâtın» ayeti ile en özlü ifadesini bulmuştur. Bunda çok büyük gerçekler gizlidir. Birincisi : «Evrenin; Tanrının zaman ve me-

kân sınırları içinde kaldığı, dolaysile evrenin Tanrı tarafından dışarıdan yaratıldığı» gerçeği. Ve böyle olunca da, yüzyıllar boyu bilimsel tartışma konusu olan «Evren; açık mı, kapalı mı?» sorusuna bir açıklık geldiği sonucu çıkar. Yaratıcısı dışarıda olduğuna göre, yaratılan kapalıdır. Yani, evren; aynı zaman ve mekân doğrultusunda sonsuza kadar uzamayacak, hâlen içinde bulunduğu açılım döneminden sonra tekrar büzülmeğe başlayarak bir Kozmik Yumurtada toplanacak ve yeni bir Big-Bang bekleyecek, ardından yeni bir evren ve yeni bir zaman akışı doğacaktır.

Evrenin sonsuz sürekliliği ancak bu süreç sayesinde sağlanabilir. Bu düşünce, büyük dinlerin yaratılış ilkesi olan ve felsefede Theisme adı verilen düşünceden yanadır.

İkincisi : Evrenin görünen ve görünmeyen herşeyinde Tanrının varolduğu düşüncesi Pantheisme'i de doğrulamaktadır. Ya «emergence» düşünce? Evreni, sanki bugün haliyle hazır bulmuş gibi kabullenip, bundan sonra Doğanın zuhur eden gereksinmelere göre, rastlantı olaylarla evrimini sürdürüp gittiğini, Tanrının ise; insanın belirli bir ze-

kâ aşamasına eriştiğinde bizzat insan tarafından yaratılan bir kavram olduğunu savunan materyalist felsefi görüşleri, ideoloji ve doktrinleri kapsayan «emergence düşünce» yanılıyor olmalıdır. Zira, evrenin 12 milyar yıldır, süreci hızla, hattâ, ivme ile artan bir devinim ve evrimle bu günlere geldiği nasıl gözden uzak tutulabilir? Yeterli bir plânlama yapılmadan bir kuş kafesinin bile yapılması imkânsız iken, her yönü ile şaşmaz bir düzenle belirli bir amaca giden evrenin, bu koca yapının, E. U.M.'nın plânlaması, başlatması, sürdürmesi, denetimi olmadan tam ve mükemmele erişeceği nasıl düşünülebilir? Ben, böyle bir düşüncenin, değil bir insanlık mabedine, bir kuş kafesine dahi başını sokamayacağı inancını taşıyorum. Bunun gerekçelerini hep beraber gözden geçirelim.

Önce evrenin yapısına çok kısa bir göz atalım. Big-bang anında doğan 4 trilyar C derecede sıcaklıktaki hadronik devrede nükleon ve anti nükleonlar birbirlerini yokederler, nötrino ve pozitron fotonları kalır, ardından gelen leptonik devrede elektron ve müonlar hasıl olur, sıcaklık 3000 C dereceye kadar düşer, intensite' sini kaybeden enerji madde-

ye dönüşmeğe başlar. En basiti, bir proton ve bir elektrondan oluşan hidrojen atomu doğar, bulutlar, nebülözler halinde giderek artan hızlarla uzaya yayılma sürecine girer. Bunlardan oluşan gezegen taslakları (proto-planete) ve yıldız taslakları (proto-étoile) lerin evrimi ile evrenin doğup geliştiği kuramı, bugün için engeçerli kuramlardan olup, enerjinin bu yoldan maddeye dönüşümü artık lâboratuar deneyleri ile doğrulanabilmektedir.

Doğan bu gök cisimlerini, kütlelel evolüsyonlarına göre bir sınıflamaya sokmağa çalıştım :

I — KÜÇÜK GÖK CİSİMLERİ : Kütleleri, sübatomik partiküllerden, Jüpiter gezegeninin 50 katına kadar olanlar. Bunlardan meteor, asteroid ve gezegenlerin kütleleri yeterince büyük olmadığından, merkezlerine doğru gittikçe artan çekim gücü, merkezde, nükleer füzyon için gereken 10 milyon C derece sıcaklık yaratamadığından ısı ve ışık saçamaz. Ortalama kütlelel yoğunlukları 10 gr/cm³ mertebelerindedir. Evasion hızları, en büyük kütleleliler için 100 km/saniye civarındadır. (Evasion hızı : gezegenin dış yü-

zünden yukarı atılan bir cismin, gezegenin çekim gücünü yenerek. çekim alanı dışına yani uzaya çıkabilmesi için gereken hızdır. Dünya için 11.23 km/san. dir).

II — YILDIZLAR : Kütleli, bu sınırın üstünde olanlara, gravitasyonel kuvvetler merkezde 10 milyon C derecenin üstünde sıcaklık yaratıp, hidrojen füzyonu ile çekirdeklerini eriterek kaynaşması, ve doğan enerjinin ısı ve ışık şeklinde uzaya yayılması ile gök yüzünde parlamakta olduklarından YILDIZ denir. Evrendeki yıldızların % 90 ı bu prensipal seriden yıldızlardır. Geri kalan % 10 istisnai gök cisimleri olup yine bu prensipal serinin evrim sonucu meydana gelmişlerdir. Bunları da kendi aralarında tasnif edelim :

a) Kütleleri, güneşinkinin 1.4 katına kadar olanlar (Chandrasokhar limiti). Saman yolunun 300 milyar civarındaki yıldızının 130 milyar kadarı bu bölüme girer. Nükleer yakıtlarını tüketme süreleri 10 milyar yıldan daha fazladır, birkaç katı da uzayabilir.

b) Bunlar hidrojen yakıtlarını bitirmeğe yüz tutunca, merkezde helyum ve daha ağır

çekirdekler oluşur, sıcaklık 100 milyon C dereceye çıkar, yıldız bir genişleme dönemi-ne girer, yüzeylerinde ısı 2500 C dereceye kadar düşer, ve KIZIL DEV adını alır. Geometrik büyüklükleri o kadar artar ki; yörüngeleri ile birlikte güneş sistemini kaplayacak hale gelir. Antares, Betelgeuse gibi.

c — Kızıl Dev bir süre sonra «Novae» denilen bir patlamaya maruz kalır, istisnai yıldızlar sınıfına girip «Beyaz Cüce» adını alır. Hâlâ cılız bir ışık verirler.

d — Yakıtlarını iyice bitirip enerjilerini kaybedince «stable yıldız» lar sınıfına girer, elektron «fluide» lerinden oluşan birer «Siyah Cüce» olurlar. Yoğunlukları yaklaşık 20 kg/cm³ kadardır. (Demirden 3000 kat ağır).

III — NÖTRON YILDIZLARI

a — Kütleleri, güneşinkinin 3.2 katına kadar olan yıldızlar. Geometrik büyüklükleri güneşten binlerce kez büyük olabilmelerine rağmen, Saman Yolu'nda kütlesi güneşten bu kadar kat büyüklükte ancak 20.000 yıldız tesbit edilebilmiştir. Bunların parlaklığı güneşten 6 milyon kat kadar fazla olabilir. Fakat nükleer yakıtlarını çok daha çabuk tüketirler, 2 milyar yıldan başlayıp, en parlak olanları 10 milyona yıla kadar.

b — Yakıtını bitirme döneminde II-b,c bölümündeki benzer şekilde bir patlama olur. «Super Novae». Kütlelerinin % 40 1 nükleer füzyonla enerjiye dönüşerek, parlaklığı, galaksideki sayıları yüz milyarları bulan tüm yıldızların toplam parlaklığını geçer. Samanyolunda 1054, 1572, 1604 yıllarında görülen süper novae'lerden sonra 1885 yılında Andromeda süper nova'sı ayrıntılarıyla tesbit edilebilmiştir.

c — Süper novae'yı takiben yıldız «Nötron Yıldızı» adını alır. Dünyanın kendi eksenini etrafında rotasyon hızı 24 saatte bir dönüş olmasına mukabil, nötron yıldızının rotasyon hızı saniyede bin dönüşü geçer. Terkibini teşkil eden «fluide neutronique» veya «neutronium» un yoğunluğu 1.4 milyar ton/cm³ civarındadır. (Demirden 500 milyar ke-re daha ağır). Bir fikir vermek için muhayyel bir kıyaslama yaparsak; kütlesi aynı olan, fakat neutronium'dan oluşan bizim dünyamızın çapı 12740 km den 127 metreye inmiş olurdu. Bu yoğunlukta yıldızın yüzeyinde çekim kuvveti öylesine artar ki, 70 kg lık

bir dünya insanı orada 20 milyar ton çekerdi. Evasion hızları ise 200.000 km/sec olarak hesaplanmaktadır.

d — PULSAR'LAR. Çevresinde yoğun manyetik alan oluşan nötron yıldızları, nabız atışlarına benzer mikro dalgalar neşreder. 1960 lı yıllardan bu yana çok gelişmekte olan «Radio Astronomi», dev radio teleskoplarla bunları kaydetmektedir. 1975 Yılına kadar Saman Yolunda pulzasyon periyodu ve impulsyon süresi atom saati gibi şaşmaz düzenle sürüp giden 100.000 civarında «nabız atışlı yıldız» (Etoiles pulsantes - PULSAR) varlığı saptanmıştır.

e — Nötron yıldızları da enerjilerini gittikçe kaybederek solgunlaşır ve sonunda «Siyah Nötron Yıldızı» na dönüşür, stable hâle geçer. Yoğunlukları 1.5 milyar ton/cm³ ü geçer.

IV — SİYAH DELİKLER : Stable yıldızların bilinen en sonuncuları «Siyah Delik» (Trou noir-Black hole) lerdir. İlk kez 1965 yılında «araştırmacı uydu» (Sattelite détecteur) sayesinde, X ışınlarının kaynağının lokalizasyonu yönüne Cygnus Constellation'unda «Cygnus X-1» siyah deliği tesbit edilmiştir. Kütleli, güneşinkinin 3.2 katından da-

ha büyük olan X ışınlı bir «Punctiforme» kaynak çaresiz siyah deliğe dönüşecektir. Kendisi hiç bir ısı ve ışık yaymadığı gibi çevresinden geçen her türlü yıldız, gezegen vb. gök cisimlerini, elektromanyetik dalgaları, ısıyı, ışığı yutar, kapalı «zaman mekân» içinde hapseder. Yutamaya-cağı kadar uzaktan geçen ışınları saptırır ve bu sayede tesbit edilmeleri olanak bulur. Yoğunluğu milyarlarca ton/cm³ ten sonsuzlara asemptomatik olarak uzanırken, gittikçe çukurlaşan «zaman-mekân» düzlemi nihayet kendi üzerine katlanır ve kapalı bir strofoid oluşturur. Evasion hızı; maddesel varlıkların erişebileceği maksimum ışık hızının da üzerinde olduğundan çekim alanını, ışık dahil, hiçbir şey terkedemez. Yoğunluğu hakkında bir kıyaslama yapalım: Dünyamız; aynı kütlede bir siyah deliğe dönüşecek olsa çapı 8 mm olan minicik bir bilge kadar olurdu.

Siyah deliğin kapalı «zaman-mekânı» içinde zaman kavramı da sırlarla doludur; durabilir, işaret değiştirebilir, ileri veya geri sıçramalar yapabilir. Başka bir ifade ile; ma-ziyi, hâli, istikbali bütün uzanımları içinde yaşayabilir. Kendi çevrelerinde rotasyon

hızları, saniyede binlerce devir olmaktadır.

V — QUASARLAR - BEYAZ DELİKLER : 1950 Yıllarından sonra gökyüzünden bazı radyo dalgaları alınmağa ve kaynaklarının yerini tesbit çalışmalarına başlandı. 1964 Yılında «Üçüncü Katalog Radyo Yıldızları» denilen bu seriden «3C-273» yıldızına «Sources-radio quasi stellaires» sözcüklerinden kısaltılmış olarak «QUASAR» adı verildi. Bize uzaklığı bir milyar ışık yılından fazla idi, ve parlaklığı 300 milyar yıldızı içeren tüm Samanyolu galaksimizden 5 kat fazla idi. Bu güne kadar, uzaklığı milyarlarca ışık yılına, ve evrenin dışına doğru kaçış hızları saniyede 150.000 km ye kadar uzanan 15 milyon civarında Quasar bulunduğu tesbit edilmiştir. Varlıkları, akıl almaz sırlarla doludur. Son yıllarda İgor Novikov (Rus) ve Yuval Ne'eman (İsrail) adlarında iki astronomi bilgini bunlara «Dev Beyaz Delik» (Trou Blanc Géant) adını verdiler ve evrenin başka bir zaman ve mekânında bulunan bir siyah deliğin «Solucan Deligi» (Trou de ver) denebilecek bir tünelin öbür ucundan evrene yeniden doğduklarını iddia ettiler. Hipotezlerini isbatlayacak kanıt bulmak güç.

Bu takdirde Lavoisier kanunu geçerliliğini yitirecek ve yeni yaratılışların olabileceğine «Création continue»ye inanmak gerekecektir. Burada ince ince ve derin derin düşünülmesi gereken hususlar belirtmektedir. Şöyle ki :

Oniki milyar yıl önceleri bir merkezde toplanmış olan Kozmik Yumurtanın Big-bang ile patlayıp evrende, buraya kadar ana hatlarıyla saydığımız gök cisimlerini oluşturduğunu gördük. Bunlar, giderek artan kaçış hızlarla dış uzayın sınırlarını alabildiğine uzaklara taşımaktadır. Ve, hepsinin de şu anda ışık spektr'lerindeki kırmızıya «décalage» larından tesbit edilen bize göre uzaklıklarını, kaçış hızlarına bölünce hep 12 milyar yıl «expansion» süresi bulunmaktadır. Bu, aynı zamanda Big-Bang'ın yaşını da belirlemektedir. Hâlen dış uzayda, ışık hızının yarısına erişmiş hızlarla evrenin boyutları büyü-yüp dururken, Lavoisier kanununa göre yeniden hiç bir şey meydana gelmiyorsa, tüm evrenin ortalama yoğunluğu giderek azalıyor demektir. Zaten beher m³ te bir hidrojen atomu ancak bulunan dış uzayda 17 x 10 üstü —25 gr/cm³ olan intergalaktik ortalama yoğunluk ve bunun do-

ğurduğu direnç daha da azalacağına göre, spiral nebüloz gibi gök cisimlerinin dış uzayda kaçış hızları artıkça artacaktır.

Bu hız nereye kadar artabilir? Einstein'ın özel relativité kütle denklemine göre, kütlesi var olan cisimlerin tardyon hızları ışık hızına yaklaştıkça, kütle sonsuza doğru hızla büyür ve ışık hızına erişince belirsizlik durumu doğar. Burada kendi kendimize soralım : E.U.M.; evrenin sınırlarının dışında kalabilmek için ve de sürekliliğini koruyabilmek için bu belirsizliğe karşı, hiç tasarımılamadığımız bir çare mi bulacak, yoksa kaçış hızları ışık hızını bulmadan, ya da, bulduğu sırada bu hıza işaret değiştirip büzülme (contraction) dönemini mi başlatacaktır. Eğer bu ikincisi olacaksa; dış uzayda «intergalactique» yoğunluğu artıracak tek çare olarak yeni madde doğuşları gerekecektir.

Siyah deliklerin, zaman-mekân tünelleriyle böyle «beyaz delik»lere madde aktarması aşırı spekülâtif bir düşünce gibi görünüyorsa da, «Kâdiri Mutlak» (Omnipotent) olan E.U.M.; evrenin evrimini böyle programlamış olamaz mı? Bir gramın yüzbindebirinden daha küçük kütleler siyah de-

liğe dönüşemez diye hesaplar yapıyoruz ve zira bu takdirde çapı 10 üstü -33 cm ve yoğunluğu 10 üstü 94 gr/cm³ olması gerekir, bu ise bir atom çekirdeğinin hacmi içine tüm evrenin sıkıştırılıp sığdırılması demek olur. Gerçekten akıl almayacak bir varsayım. Fakat, Big-bang'da patlayan «L'atome primordial» denen kozmik yumurtanın boyutları ne idi acaba? Bunu ancak E.U.M. biliyor.

VI — KOZMİK YUMURTA (L'ATOME PRIMORDIAL)

Evrenin kapalı olduğuna ve sonsuz sürekliliğini periyodik açılıp kapanmalarla sağladığına inanıyorsak; evren, hâlen bulunduğu açılım devresini bir gün tamamlayıp, büzülme devresine girecek demektir. İyi, kötü bir benzetme yapmağa çalışırsak : sanki, şişirilen bir balonun yavaş yavaş söndürülürken başlangıç noktasına dönüşü gibi. Bu sıraladığımız gök cisimleri minik siyah deliklerden başlayarak, dev siyah deliklerde toplana toplana, sonunda, bir merkezde «Kozmik Yumurta»ya dönüşecek ve yeni bir Big-Bang ile yeni bir evren ve yeni bir zaman'ın doğmasını bekleyecektir. Acaba bu da; Kozmik Yumurta dediğimiz siyah de-

liğin, zaman-mekân tüneli ile irtibatı olan bir «Beyaz Deliğe» dönüşmesi mi demek olacaktır? Burada güç bir soru daha ortaya çıkıyor : Big-Bang'ı hangi enerji doğuracaktır? Evrenin entropi artışı sonuna gelmiş, düzeni ve enerjisi kalmamış ,kendi etrafında dönüşü durduğundan açısal momentini sıfır olmuştur. Ortada ne kalmıştır? Ancak Tanrısal bir kudret. Fakat Tanrı, her şeyi fiziksel bir nedene dayandırarak oluşturur. O halde bu enerji nasıl doğabilir? Bir cevap aramak için, yine, spekülâtif varsayımlara başvurmaktan başka çaremiz olamaz. Evrensel dengenin korunması; her şeyin bir «zıd» dı ile yaratılması ile mümkün olabilir. Entropi artışı; «négu-entropie» artışı ile (ileride izah olunacaktır), açısal moment; ters işaretlisi ile, madde; karşıt madde ile ..... Buna göre ilk elektron yaratıldığında, zıt işaretlisi pozitron da beraber yaratılmıştır. Bunlar birbirleriyle karşılaştıklarında yok olurlar, kütleleri kaybolur, X ve gama ışınlarından oluşan bir enerjiye dönüşür. 1936 Yılında Carl Anderson'a Nobel ödülü kazandıran bu buluş, günümüze kadar hızlandırıcıların (accélérateur) çok gelişmesi saye-

sinde bütün parçacıkların, antiproton, antinötron vb. gibi karşıt maddelerinin lâboratuvarlarda üretilmesi gerçekleştirilmiştir.

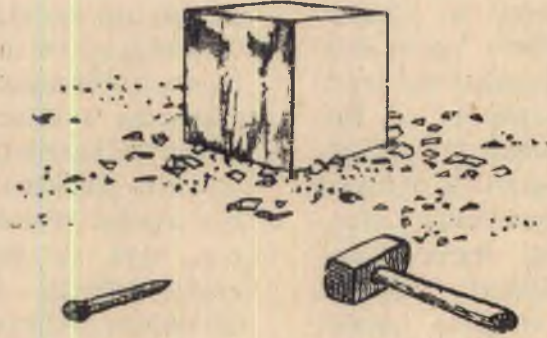
Madde, karşıt maddesi ile karşılaştığında kütesini kaybedip, enerjiye böyle dönüştüğüne göre, enerji de maddeye böyle dönüşüyor olmalıdır. Her madde, karşıt maddesi ile birlikte yaratılmışsa, o halde evrenin karşıt maddesi nerededir? Tamamen karşıt maddeden oluşan galaksiler mi vardır? Bunların siyah delikleri de «Karşıt Siyah Delik», yani bahsettiğimiz Beyaz Delikler midir? Big-Bang' sırasında patlayacak Kozmik Yumurtanın da bir «Karşıt Kozmik Yumurta»sı mı olacaktır? Bu ne demektir? Ve böyle olunca şu varsayımları ortaya atabilirmiyiz? «Kozmik yumurta» ve «Karşıt kozmik yumurta» karşılaşıncı, bunlar birbirini yokedecek, bu evrenin toplam kütesi sıfıra inecek, yeni ve muazzam bir enerji doğacak ve her yöne yayılmağa başlayacaktır. Bu yeni evrenin, böylece başlayan yeni açılım «expansion» döneminde gittikçe istensite'si azalan enerji, yeniden madde ve karşıt maddelerine dönüşme sürecine girecektir. Bir çok

astronomi ve astrofizik bilgileri, devirsel evrenin (Univers oscillant) bir Big-bang'den diğerine her defasında ortalama yaşını 80 milyar yıl tahmin etmektedirler.

Yeryüzü insanının bilgi birikimi ve zekâsının ve de, evrensel olduğunu asla iddia edemeyeceğimiz hasse yetenekleri nedeniyle henüz gerçeği bulmasına ve idrakine yetersiz olması, ancak kendi dünya koşulları ve düzeyinde varsayımlara dayanmasını mucip

olmaktadır. Kesin gerçeklerin düğüm noktasının hep Tanrı'da toplanmakta olduğu açık seçiktir. O halde, gerçeği aramak üzere programlanmış insan zekâsının, aslında ancak ve ancak «Tanrıya yönelik» olduğu gerçeğinden başka, ulaştığımızı sandığımız hiç bir gerçeği kesin ve en son gerçek olarak kabul etmemiz mümkün değildir. Bunu açığa çıkarmaya çalışalım :

(Devamı var)

Bilgi Üzerine Kısa Bir Söyleşi

İsmail TOKER

Bilgi nedir?...

Bazı filozoflara göre, bilgi ne yalnız okul ne medrese ile. O herşeyden önce insanın kendini insan olarak bütün değerleri ile kavramasında ve tanımışındadır. Burada söylemek istenen şey her şeyden önce insanın kendi kendini bilmesidir. Bir şeyi anlamak için bilmek şarttır. Bilmeyen hiç bir şey yapamaz ve yaratamaz. İnsanın kendisini bilmesi, Tanrıya giden yolun başlangıcıdır. İnsanları birbirine yaklaştıran, insanın içindeki bir çok muammaları aydınlatmaya çalışan ışık, bilgidir. Bilgi çeşitli zamanlarda çeşitli şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.

Mevlâna der ki;

Bilginin iki kanadı vardır, şüpheninse tek. Zan noksandır. Tek kanadı vardır, uçamaz. Tek kanatlı kuş, çabucak başaşağı düşer. Sonra uçmaya savaşı ama ya iki adımlık bir yer aşabilir, ya birazcık daha fazla. Şüphe kuşu düşse kalka ümit yuvasına tek kanadla uçmağa savaşı. Fakat şüpheden

kurtuldu da bilgi sahibi oldumu o tek kanadlı kuş, iki kanadlı kesilir, kanadlarını açar. Ondan sonra yüzüstü, eğri büğrü değil, doğru yolda yüzlerce uçar gider.

Hukema, insan küçük alemdir derler, fakat tanrı hakimleri insan büyük alemdir demişlerdir. Çünkü hukemanın bilgisi, insanın suretine aittir, bu hakimlerin bilgisiyse hakikatta insanın hakikatine ulaşmıştır. Surette sen küçük bir âlemsin, ama hakikatte en büyük âlem sensin. Görünüşte dal, meyvanın aslıdır; fakat hakikatte dal, meyva için var olmuştur. Meyva elde etmeye bir meyveli, meyva elde etmeye bir ümidi olmasaydı hiç bahçıvan, ağaç dikermiydi?.. Şu halde meyva, görünüşte ağaçtan doğmuştur. Ama hakikatte ağaç, meyvadan vücut bulmuştur.

Yalnız Yunus'a göre değil, bilgisini hazmeden son-ucu, bilmediğini öğrenen bütün sofilere, bütün filozoflara, bütün olgun kişilere göre bilgi, ancak vasıtaadır, gaye değil. Bilgiyi gaye edinenler, varlığa bürünen, kendilerini âlemin merkezi sayan, kendilerinden başkalarını aşağı gören kişilerdir. Halbuki sofilere göre mutlak varlıktan başka bir varlık yoktur. Bütün var olanlar, denizin dalgaları gibi, o mutlak varlık'ın zuhurundan, onun çeşitli tecellilerinden başka bir şey değildir.

İnsanın, kendisine ve başkalarına verdiği varlık, vehimden doğma bir varlıktır. Gerçek varlığa ulaşan kişi, vehminden doğan varlığından geçmiştir, yok olmuştur da bu yoklukta, gerçek varlığa kavuşmuştur. Halbuki bilgi, gaye edinildiği takdirde, insanın varlığına varlık katar. Sofiler, bu telâkkiyi anlatırken Hazreti Ali'nin, «Bilgi, tanrıya karşı en büyük perdedir» dediğini söylerler. Bazılarınca Abdülkadir Geylani'ye (ölm 1166), bazılarınca Muhyiddin İbn'i Arabiye (ölm 1240) atfedilen «**Al-Risâlat-El Gavsiyya**»da tanrının, «Bilgi sahibi, bilgisini inkâr etmedikçe, bilgiyle beraber bana yol bulamaz, bana ulaşamaz» dediği kayıtlıdır.

Bilgi, aynı zamanda, bilen, bilinen ve bilgiden ibaret üçlük doğurur. Halbuki gerçek âlemde, bilenle bilinen aynıdır; fakat bu birlik, bilgi varken olamaz, bilgiden geçtikten sonra meydana çıkar. Aynı zamanda sofilere göre, tanrıya bilgi ile ulaşılmaz. Zühtü, riyazatı, tanrı adlarını anmayı kabûl eden kolda; ibadetle, riyazatla, nefsin terbiyesiyle tanrıya ulaşılır.

Aşkı, cezbeyi kabul eden melamilerce mürşidin nazarı ile gerçek alem yolcusu, cezbeyle kapılır. Bu cezbe, bütün varlığını yok eder. Cezbenin meydana gelebilmesi için aşk lâzımdır. Şu halde tanrıya, aşkla, cezbeyle ulaşılır.

Müsbet bilginin olmadığı, herşeyin nazariyelerle, faraziyelerle izah edildiği devirlerde, felsefi, düşünceye sahip olan, hiç şüphe yokki bilginin, bilmediğini bilmek olduğunu söyleyecek, o da, bir başka bakımdan bilgiyi inkâr edecektir. Meselâ; Hayyam (ölüm 1121-1122), «Gönlüm, bilgiden mahrum olmadı, sırlara ait anlamadığım şeyler pek az kaldı dedim ama şimdi aklımı başıma alıp bakıyorum da görüyorum ki, ömrüm gelip geçmiş, hiç bir şey bilmemişim.», yahut «Fazileti, âdâbı kavrayanlar, en ince meseleleri açma hususunda dostları mum gibi aydınlatanlar, şu karanlık gecenin ilerisine yol bulamadılar, daha öteye bir adım bile atamadılar. Bir masaldır söylediler, yatıp daldılar, uyuyakaldılar.» der.

Hâfız (ölümü 1389-1390), musikiden, şaraptan bahset zamanın sırlarına ait münakaşaya pek girişme. Çünkü bu muammayı, felsefeyle kimse halledemedi ve, edemezde hükmünü verir.

Burada şu fıkrayı nakletmek meseleye daha da vuzuh kazandıracaktır :

Söylendiğine göre Şeyhulislam Ebüssuud ölüm 1574), ilk zamanlarda pek mağrurmuş. Huzuruna girmek, mühim bir işmiş. Bir gün üstü başı perişan bir derviş gelmiş. Kapıcılara, efendi hazretlerine söyleyin demiş, ayakta, küçük bir mesele sorup gideceğim. Lütfetsinler, kabûl buyursunlar. Kapıcılardan biri gidip haber vermiş. Anlaşılan eşref'i saata rastlamış. Gelsin demiş. Derviş içeri girip selâm vermiş, efendi hazretleri demiş. Tanrının ezeli ve ebedi bilgisine nazaran yaratıkların bilgisi ne miktardır; fakat, benim aklım kıt, bunu bir kıyasla, bir örnekle bildir. Ebüssuud, bu kıyasa sığmaz ki demiş. Derviş, günahı, vebali bana diye ısrar edince yanındaki çekmeceye duran tomarlardan birini açmış, iki tarafına ağırlıklar koymuş. Kalemi hokkaya batırıp kâğıdın ortasına bir nokta kondurmuş ve demiş ki : Bak şu kâğıt tanrı ilmi olsa, amma tanrı bilgisinin sınırı var, onu aklından çıkarma; evet şu kâğıt tanrı bilgisi olsa bu noktada bütün yaratıkların bilgisi. Derviş, ademden bu deme kadar bunca peygamber, bunca bilgin gelip geçmiş, hepsinin bilgisi, şu küçük nokta'mı

diye sormuş. Ebussuud elbette ya ne sandın deyince, peki demiş derviş, kerem et de kendine ait bilgiyi ayır göster bana. Ebussuud benim bilgim nedir ki ayırayım demiş. Derviş, o halde efendi demiş, bu gururun ne?...

— Yunus Emre'ye göre bilgiden maksat, bildiğini tutmaktır. O der ki :

Okudun yedi mushafı tâat gösterir ol safi
Çünkü amel eylemedün gerekse var yüz yıl oku
Okuma bu ilmin yüzün ilim amel ile güzün
Aç canundan bâtın gözün aşık ma'suk yüzüne bak

Fakat amel de ilim gibi bir perdedir. Okunacak kitap, aşk kitabıdır.

İlim hod göz hicabıdır dünya ahret hisâbıdır
Kitap hod aşk kitabıdır bu okunan varak nedür.

Amel de insana varlık, benlik verir. Onuda bırakmak, hiç olmasa görmemek gerekir.

Bilgi kendini bilmektir. İnsan, kendini bilmedikten sonra bilgiye sarfedilen emek, kuru, boş bir emektir. Kendini bilmek ce kişi'yi, hak bilmekle olur. Kişiyi hak bilen onun gönlüne giren gerçek hacıdır. Bir kişinin gönlüne girmedikten sonra insan, bin kere hacca varsa nafilidir.

İlim ilim bilmektir ilim kendin bilmektir
Sen Kendini bilmessen ya nice okumaktır
Okumaktan ma'ni ne kişi hatt'ı bilmekdür
Çünkü okudun bilmezsin ha bir kuru ekmekdür
Okudum bildüm deme çok tâat kıldım deme
Eri hak bilmez isen abes yere yelmekdür
Dört kitabın ma'nisi bellûdür bir elifte
Son elifi bilmezsin bu nice okumaktır
Yirmi dokuz hece okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca ma'nisi ne demektür
Yunus Emre der hoca gerekse bin var hacca
Hepsinden eyüce bir gönüle girmekdür.

— Gerçek bilgi, gönül kitabından okunur, o bilginin medresesi aşktır, müderrisi tanrıdır. Bilginler kitap düzerler, ak kâğıda

kara yazı yazarlar, fakat aşk kitabının, birlik kitabının süresi gönüllerde yazılır.

Mescitte kendisindedir insanın, medresede, kendini bilmeyip bilgi sahibi olmağa gayret eden, yabandan gelip yortan kişiye benzer.

Mescid'ü medrese sende sen yürürsün perekende
Irak kaldın bu ekranda vallah bu iş gaddar durur

Yunus, bu aşk bilgisini okumuştur da bu yüzden övünmededir :

Ben bir kitap okudum kalem anı yazmadı
Mürekkep eyliyeydim yetmeye yedi deniz

Yunus, bilgi sahibiyim diyenlere bakar da dudak büker, ve der ki :

Dostdur bizi okuyan üstümüzde şakıyan
Şimdi üç buçuk okuyan derin danışman olur

Bilginlere çatar, mademki kur'an tanrı buyruğudur, ondan haber vermeniz gerekirken durmadan, kitapta yeri var diye düzdüğünüz kitaplardan öter durursunuz. Tasnif edilmiş kitapları okur, bunca sıkıntılar çekersiniz, fakat ne tanrıdan korkarsınız, ne lütfunu umarsınız, bilgi sahibi olmaktan maksat, insanın kendini bilmesidir, ibret gözüni açmasıdır. Kendini bilmeyen, hayvandan beterdir. İbret almayıp görmeden şuna buna taş atmak doğru bir iş değildir. Muhammed, dört kitabın manasını derleyip topladığı halde siz, onu unutmuş gibi şerhlerden söylenip durursunuz der.

Çün kur'an gökten indi Allah anı buyurdu
Ondan haber versene ha kitaptan ötersin

Gerçekten de medrese bilgisi ne acıptır. Birisi bir kitap yazar, biri çıkar onu kendi kafasına göre şerh eder, bir başkası o şerhi haşiyeler, başka biride hâşiyeye talikat yazar, kitap uzar gider, asıl maksat'ta satırlar arasında kararır, belirsizleşir, kaybolur gider.

Yunus'un bilgi telâkkisini öğrendikten sonra onun bilgiye ehemmiyet vermemesinin, bilgiyi kınamasının, hatta bir şey bilmediğini söylemesinin sebebi anlaşılır.

MİMAR SİNAN Dergisi için gönderilecek yazılar hakkında ricalarımız:

- 1 — (DIN A 4) TSE 21x29.7 cm. boyunda yazı kâğıdı kullanınız.
- 2 — Makina ile seyrek satır yazınız.
- 3 — Biri orijinal olmak üzere, iki nüsha gönderiniz.
- 4 — Yazı'nın adını ve tarih koymayı unutmayınız.
- 5 — Kendi adınızı ve adresinizi de, hemen yazı adından sonra sıralayınız.
- 6 — Tercüme ise, yazı sahibinin adı ve nerede, hangi tarihte yayınladığı,
- 7 — Telif ise, faydalandığınız ana kaynakları da, yazının sonunda bildiriniz.
- 8 — Altı sayfayı aşan (200 kelime) yazıların ayrı sayılara bölünmesi mümkündür; sakıncası varsa, onu da bir ek notla bize hatırlatınız.
- 9 — Bir iki mısra'dan fazla şiire yer vermeyiniz.
- 10 — Resim varsa, iyi çekilmiş, siyah beyaz, parlak kâğıda ve 6x9 cm. (dahil) den büyük ölçülü resimler gönderiniz. Çizgi şekiller için de siyah çini mürekkebi ve şeffaf resim kâğıdı kullanınız.
- 11 — Basılmayan yazılar geri verilmez.
- 12 — Muhabere Adresi : Mimar Sinan, Nuruziya Sokak 21 Beyoğlu, İstanbul'dur.

Kişinin Huzuru ve Toplumun Ahenginde Cinselliğin Yeri (Cinsellik ve Masonik Sembolizma)

Biolojik yönden cinsellik, erkekle kadın cinsel organlarının temas ve giriş yolları ile birleşmesi ve bunun yanı sıra daha önceki yaklaşma, arzu ve kısmi zevk halleri ile daha sonraki tatmin veya tatminsizlik, gebelik ve döl verme halleridir.

Hukuki anlamda cinsellik, cinsel birleşmenin medeni kanunlarla meşrulaştırılması ve bazı memleket ve adetlerde din müessesesi tarafından onaylanmasıdır.

Cinsellik, biolojik, psikolojik ve toplumsal bakımdan ve kânimca masonik yönden, kişinin karşı cinse karşı sevgi beslemesini içeren tek ilahi görevdir. Böylece inceleme konumuz cinsellik, şefkat, paylaşılan zevk ve yaşamın esasını teşkil eden, neslin bekasını içeren döl yetiştirmektir.

Bu çalışmamızda hadiseleri evvela dinler açısından (duygu, sezgi ve inançlara dayanarak) ve daha sonra ilim açı-

sundan (akıl, ilim ve tecrübe-ye dayanarak) izaha çalışacağız.

YARADILIŞ :

Kur'anı kerim, Âli -İmran suresi, ayet 47 «ve Meryem dedi ki, ey Rabbim benim nasıl çocuğum olabilir. Bana bir insan dokunmadı. Evet öyledir. Fakat Allah ne dilerse yaratır. Bir şeyin olmasını dileyince ona OL der, o da olur. «En'am suresi ayet 2» O, bir Tanrıdır ki sizi çamurdan yarattı «Tevrat Tekvin Bap 2 ayet 7» ve Rab Allah yerin toprağından adamı yaptı ve onun burnuna hayat nefesi üflledi, ve ondan yaşayan can oldu» «ve Rab Allah adamın üzerine derin uyku getirdi ve o uyudu, ve onun kaburga kemiğinden bir kadın yaptı ve onu adama getirdi.

Burada spekülâtif olarak üç sual akla geliyor :

1 — Allah neden kadını erkeğın kaburga kemiğinden yaratmış da başka bir organından yaratmamış?

2 — Allah neden ademi yarattığı gibi havvayı da çamurdan yaratmamış?

3 — Allah neden ademe «derin uyku getirmiş «bu

ameliyeyi narkoz altında yapmış?

Talmut birinci soruyu şöyle cevaplıyor : Tanrı kendi kendine sorar : kadını erkeğın hangi organından yaratayım? Başını seçmem, zira kadın, ileride başını kaldırmamalı, fazla tecessüs etmemesi için gözü, kapıları dinlememesi için kulağı, geveze olmaması için ağzı, kıskanç olmaması için kalbi, müsrif olmaması için eli, erkeğini terketmemesi için ayağını da seçmem. Şu halde alçak gönüllü olması için onu, erkeğın gizli bir organından çıkarmağa karar verdim.

Talmut nedir? İbranice (öğrenmek) anlamına gelen, mu-sevi, yazılı olmayan sözlü kanunların tümüdür. Muhteva bakımından iki kısımdır :

HALLAKHAH (yürütmek anlamına) aile ve medeni hukuk hükümleri,

AGGADAN (anlatmak anlamına) ata sözleri, ahlaki ve öğretici hikâyeler...

Asırlarca yahudi mekteplerinde ders kitabı olarak okutulmuş ciddi bir külliyat olan Talmutun bu tefsiri biraz hafif gibi gelmesin Kanımca buradaki gizli anlam, Allahın as-

linda bütün bu zaaflarla yüklü erkeğe, akli ve duyu organları dışındaki bir kısmından, vücudunun gizli, henüz bâkir bir yerinden, ona bir antitez hazırlamak üzere, kendine ait hikmet ile yüklü bir varlık yaratmak istemesidir. Bu suretle meydana gelen iki ide birleştiklerinde senteze, vahdete, mükemmele, Hakikate gidebileceklerdir.

İkinci suali yani, kadının neden çamurdan yaratılmayıp da erkeğin bir parçasından yaratıldığını, Kuran-ı kerim Âraf suresi ayet 188 cevaplıyor : «O, sizi bir tek nefisten yarattı, eşini de, gönlü ısınsın diye, ondan yaptı.» Mitolojide kendi güzelliğinden, kendinden başka kimseyi göremeyen ve kendine aşık, NARSİS isimli peri çocuğunun hikayesi meşhurdur. Suda aksini gören Narsis ona kavuşamayınca donar, kalır, ölür. Nerkis çiçeği bunun sembolüdür. İnsanı başkalarının ardından koşturan şey, kendisini dilediği gibi bulabilmek arzusudur. «İnsan kendi yarısını karşısındakinde bulabildiği zaman, kendine, kendi birliğine, yani vahdete ermiş olmanın kemaline ulaşır» diyor, Burhaneddin Semi üstat...

Üçüncü soru, yani ademin u-

yutularak, narkoz verilerek, bir müdahaleye tabi tutulması, aynı narkotik kullanan hip-piler gibi, vücut ve ruhu çevrenin etkisinden kurtarmak, onu hissiz hale getirerek, kendisine döndürmek, kendi sadetini kendinde bulması içindir, diye düşünebiliriz.

Hız. Adem ile Hız. Havva arasında, cennette başlayan cinsi ilişki, sürgün edildikleri yerde de devam eder, üremenin sırrını teşkil eden fani oyun da böyle başlar...

Cennette başladığını ifade ettiğim bu cinsi ilişkiye itiraz vaki olabilir. Kanımca, kişinin kendini bilmesi, herşeyi bilme ve tanrı ile yarışma cennete başlandığından, suç, günah olarak kabul edilmiş ve insan cennetten kovulmuştur. Günah niyettedir, eylemde değil...

Dinlere göre Allah, kendisine bazı üstün insan vasıfları da atfedilen ve mutlak kudreti haiz bir kuvvettir, onun yapamayacağı iş yoktur.

İlmi izaha gelince, Fransız alimi George Cuvier, hücreden doğan hayat alemi, değişim ve tekâmüle bağlı dinamik bir alem olarak kabul eder. Heraclite den başlayarak, Empedocles, Bacon, Descartes, Le-

ibniz, Kant, Hegel, Herbert Spenser'de daima bu değişim ve tekâmül fikirlerine rastlarız. XVIII. asra kadar döllenne mekanizması üzerine kimse bir şey bilmiyordu. Kan dolanımını keşfeden William Harvey 1651 de bütün canlı varlıkların bir dışının yumurtladığı bir yumurtadan çıktıklarını ileri sürdü. Spermatozoidin rolünü görememişti. Linné, Malpighi, De Graff yumurtalığı ve geçirdiğı değişiklikleri incelediler. Leuwenhoek, spermanın içinin spermatozoid isimli milyonlarca hayvancıkla dolu olduğunu bildirdi. Ancak 200 sene sonra 1877 de Fiol, Spermatozoidin, yumurtacıkla karşılaşma hadisesini hayranlıkla ve heyecanla gözledi...

Çoğalma kabiliyeti olmayan iki canlı yaratık, iki canlı hücre, ancak birleştikleri takdirde ve uygun vasat bulduklarında çoğalma kabiliyeti kazanmakta, çoğalabilmekte ve yaşamakta... Birleşen bu iki hücreden, yepyeni bir organizma, bir neofit husule gelmekte...

Fransızca cinsi temas, ilkah anlamına gelen COÏTE kelimesini incelersek: CO ve İte, kelimeciklerinden meydana geldiğini görürüz. CO-CO-

ince CUM birleşme, temas (reunion, adjonction) préfixe i ön kelimeciğidir. (Kooperatif, kollaborasyon, konfederasyon) İDE ise idée anlamıdır. Bu suretle coite, iki idée nin birleşmesi, birbirinde eriyerek, İDEAL e, birliğe Vahdete, Güzele, Mutlaka, Mutlak İyiye, HAKİKATE gitmesidir.

Biolojide, Jean Lamarck, tranformizmi, yani değişim nazariyesini ortaya atmıştır. Daha sonra Darwin tabii seçme (selection naturelle) ve mutasyon nazariyesi ile, tekâmül (evolution)u izah etmeye çalışmıştır. Uzun araştırmalara dayanan Darwin, İnsanı tekâmül yönünden hayvandan ayrı tutmuyordu. İnsan gökden indirilmiş bir melek değil, inkişaf ve tekâmül ile temayüz etmiş bir canlıdır, diyor ve insanı, maymunun tekâmül etmiş bir torunu olarak görüyordu.

Son araştırmalar, Lamarck. Darwin ve Huxley nazariyelerini çürütmektedir. Tekâmül her canlı türü için kabul edilir bir gerçektir. Ancak hakikat, her canlının özel bir tür olduğudur. İnsanın atasının, maymun olarak kabul edilmesi ile, balık, yılan veya akrep olmasını kabul etmek ara-

sında pek fark olmasa gerek.. İnsanın tekâmül esnasında, muhtelif canlılar devresinden geçmesi, insanın bu canlılardan türediği anlamına gelmez. Biraz evvel teşekkül tarzını izah etmeğe çalıştığımız, neofit, ana rahminde bir su kesesi içinde gelişmektedir. Bundan dolayı bu devrede, su içinde yaşayan varlıkların özelliklerini haiz olmasını yadrigamamak lazımdır. Tufana tahammül edebilmek için su içinde yaşayacak nitelikte olmak E.U.M. tarafından verilmiş büyük bir imkân, büyük bir nimettir. İnsanın bu devresindeki hakiki tufan, suların çekilmesi ve susuz kalmaktır. Buna, bazı gebelik hallerinde, su kesesinin erken yırtılması neticesi, ceninin, dışarıda yaşayabilecek gelişmeye henüz erişememiş olmasından hayatının durması, ölmesi şeklinde şahit oluyoruz.

Bu mevzuu burada bir an için bırakalım, mabedimize girelim. İki sütun arasında düzenli duruş ve işaret ile üstadı muhteremi selamlayalım... B ve J sütunları...

Kutsal kitap, Tevrat 1. Kralar Bap 7 Ayet 21, BOAZ ve JAKİN kelimelerinin ilk harfleri.. (Kuvvet bunda, pekiş-

tirecek-Kuvvetle tesis etmek) anlamına...

İAKİN ve BOAZ kelimeleri, ters okunacak olursa, NİKAİ ZAOB olur. Bütün gizli mezhelerde, sırrın muhafazası için bu şekil ters okuma mutad kaidedir, diyor Oswald Wirth üstat.. Musevi mistik düşüncesi, kabalizm de yalnız sessiz harfler nazarı itibare alınır. Bu suretle önümüzde NK ve ZB kalır. NK vajen, rahim veya alemlerin yaratıcı gücü cinsi akti ifade eden ZB ise ilkah organı fallüs e tekabül eder. J ve B bu suretle, kuvvetle tesis, üreme, çoğalma, zürriyetin sembolleridir. Bu sütunlar üzerindeki narlara bu gözle bakarsak daha çok manalanacaktır. Ayrıca loca içindeki semboller arasında, yalnız üç harf vardır. (B.J.G.) Bu suretle, G. genese, tekvir yaratılış, generation, doğuş, nesil, anlamları daha kesinleşmiyor mu?

Bu sütunlar aslında dış aleme aittirler, mabedin dışında telakki edilmeleri icapedir. Nitekim bu sütunlara gelinceye kadar, loca içinde olmamıza rağmen serbest yürürüz ve sadakat durumunda değiliz. Bu sütunlar harici alemle iç aleminiz arasındaki hududdur. Tekris esnasında profan bu

iki sütun arasında birinci ve ikinci nazırların kılıçları ile durdurulur. Dış karanlık hayattan bu sütunları geçerek nura kavuşmaktayız...

Hakiki Mabet içerdeki üç sütun üzerine inşa edilecektir. Kuvvet, birinci nazır, Güzellik ikinci nazır, Aklühikmet Üstadımuhterem... Erkek, dişi, nötr ilke... Kükürt, cıva, tuz... Birinci ve ikinci nazır, kuvvet ve güzellik, dişi ve erkek ilke devamlı biribiri ile çatışır, ancak üstadı muhterem, nötr ilke, tuz aklühikmetin dengeli idaresi altında birleşirler, vahdete giderken, ilmüirfanın doğmasına neden olurlar...

Dönelim ana mevzumuz : Cinsellik iki kişinin yaptığı tek doğal fonksiyondur. İki canlı varlığı birbirine bağladığı için, bir birleşme, birliğe, mutlaka, doğru atılmış bir adımdır. Çünkü hem bir ihtiyaç, hem bir tatmin aracı olmakla, birlikte paylaşılan ve şimdiden canlandırdığı gibi bir düşünceye kapılmaktan kendini alamaz...

İnsanoğlu bir hayvan, hatta üstün bir hayvan olmadığını cinsel davranışlarıyla açıkça gösterir. İki insan arasında kurulan bağ, yalnız görünür-

deki anlamlı davranışı içine almakla kalmaz, düşüncelerin, duyguların, hatta fikirlerle eylemlerin az çok paylaşılmasını da içerir.

Tarih boyunca cinsellik : İnsanoğlu evvela, doğadan ayrı gayrısı olmadığı bir devre yaşamıştır. Doğa ile olan bu birlik ve benzerliğin tesiri altındadır, cinsellik bir sır halindedir.

Çok geçmeden doğa, ana tanrıçılığa yükseltilecek, tarih öncesi cinsel eylemlerle ve eski çağ ilk dinlerince saygı hayranlıkla idrak edilen bir zevktir. Öyle bir zevk ki, iki yarattığı, insanoğlunun erişebileceği en yüksek birleşme derecesine götürür ve bunu öyle koşullar altında yapar ki, insan bu halin kaybolmuş bir cenneti hatırlattığını, ya da gelecek günlerin cennetini görüp kutlanmağa başlanacaktır. Zamanla, insanoğlu, doğayı az çok değiştirmeye öğrendiğinde, öteki parmaklarının karşısında, kendisine teknik ustalıklar sağlayan baş parmağını farkettiğinde, kendi gibilerle anlaşabilecek bir dilin mevcudiyeti ile dünya üzerinde bir egemenlik kurmaya başlamış, saygı gösterilen tanrılar, artık yalnız doğal belirtiler olmayıp, insan biçim-

mi altında fonksiyonel bir tanrılar topluluğu halini alırlar. Tanrılar bu mevzuda da İnsana yardıma hazırdır. Cinsellikte artık bu değişik tanrılara başvurulacaktır.

Araştırmaların sonucu, bütün var olanlarla var olmuşların son bir izah tarzı olarak karşımıza tek tanrıci düşüncü çıkarır. Görünüşe göre tek tanrıcilik, erkeğin kadını döllemesinin keşfine bağlıdır. «Şuurlu yaratma, İlahi bir vazifedir, Allah tarafından insana verilen bir lütuftur.

Cinselliğin Üç gayesi vardır :

1 — ZEVK (Libido)

2 — SEVGİ ve AŞK

3 — NESLİN BEKASI

Bu üç gayeyi birbirinden ayırma düşünmek imkânsızdır. Schopenhauer, Aşkın metafiziğinde, «gelecek nesilde bireyleşmek, şahsen onda var olmak ve onda devam etmek gayesini öne almaktadır. Fert ölümlü, nesil ölümsüzdür. İnsan kendi hissine, zevkine, yararına hareket ediyormuş gibi çırpıp dururken, doğanın elinde bir oyuncak olduğunun farkında bile değildir» demektedir.

Bu Üç Gayeyi tetkik edelim :
CİNSEL ZEVK (Libido) : Bu-

nu Burhaneddin Semi üstadın, AŞK isimli kitabından aynen nakledeceğim : LİBİDO latince dir. Désir, istek, arzu manasına gelir. Hayatın bütün tezahürleri, yaşama zevki ve kuvvetidir. Cinsi hayat isteği, sanat ve yaratma arzusudur. Günümüzün alimlerine göre (Özellikle Dr. Freud) libido hayatın bütün kudret ve kuvveti kavramına gelir. Bütün hareketlerimizin altında libido vardır. Buna hayat sevki tabiisi de diyebiliriz. Bunlar yaratma zevki, teşebbüs ve nefsi müdafaa halleridir. Hatta ölüme karşı direnme de bundandır. SEVGİ-AŞK : İnsanı bir şeye, kişiye veya kişilere bedeni ve ruhi olarak yönelten güçlü istek duygusu...

Neyi severiz? Güzeli, hoş olanı, faydalıyı, iyiyi, doğruyu, lâtifi, olgunu, lüksü, yüceyi, ahenkliği severiz. Tek kelime ile benimsediğimizi severiz.

Sevmek kendi yarımını aramaktır, diyor, Xenophanes... Güzeli, iyinin duyulur bir şekil almasından başka birşey değildir, diyor Socrates...

Tarih boyunca Sevgiyi düşünürsek, mitolojik sevgi anlayışı, Sevginin bizzat tanrı oluşudur. Tanrıların en eskisi, Aşk Tanrısı EROS tur.

Hesiodos şiirinde (Theogonia 116)

Kaostu hepsinden önce varolan,

sonra geniş göğüslü Gaia
Toprak ana

ve sonra Erostu, en güzeli ölümsüz tanrıların... diyor.

Antik Çağ Yunan düşünürü, Empedokles (Doğa Üstüne) adı eserinde, hareket hadisesini, çekme ve itme (sevgi ve nefret) kavramları ile izah ediyor ve şöyle diyor :

Antik çağ Yunan düşünürü, Empedokles (Doğa Üstüne) adlı eserinde, hareket hadisesini, çekme ve itme (sevgi ve nefret) kavramları ile izah ediyor ve şöyle diyor :

Kâh sevgi ile toplanıp bir olur bütün şeyler

Kâh da ayrılırlar yine tek tek nefretin kiniyle...

Sokrat ve Platon için aşk en yüce ve en ince duygu demektir.

Platon (Şölen) isimli diyalogunda şöyle bir efsane anlatır :

Afroditin dünyaya geldiği gün bütün tanrılar bir şölende imiş. Zekânın oğlu Bolluk ve çaresizlik içinde yaşayan Yok-

sulluk da aralarında imiş. Bolluk sarhoş olmuş ve bir kenarda sızmış. Yoksulluk, bolluktan bir çocuk sahibi olmak istemiş ve gitmiş yanına yatmış, ve Sevgiye gebe kalmış. Afroditin doğduğu gün ana rahmine düştüğü için Sevgi bu tanrının kulu yoldaşı olmuş ve yaradılıştan güzele düşkün olmuş. Anasına çektiği için yoksulluktan kurtulamaz, açıkta, dağda, bayırda, yol kenarında yatar kalkar, babası Bolluğa çeken tarafı, hep güzelin iyinin peşinde, yürekli, dayanıklıdır. Yaman avcıdır. Hep tuzaklar kurar. Aynı günde bolluk içinde gelişir, yaşar birdenbire ölür. Sonra yeniden, babası tabiatı gereği bir çaresini bulup dirilir.

Platon, Eros kavramını, insanı, ideaların bilgisine götüren bir güç olarak kullanır. Eros, insanları vücutlarının güzelliğinden, ruhlarının güzelliğine geçirir. Bu ideal güzellik ise en yüksek varlık olan İyilik, yani Tanrıdır Sevilen kişi bu gerçeğe yükseltildiği için sevilir. Aşk güzelliğin doğurduğu bir çekiciliktir. Yeryüzündeki duyusal güzellikler, gerçek güzelliğin sadece kaba bir taslağıdır. Platonik aşk karşılıksız, be-

deni menfaatsız bir aşktır. Descartes, Spinoza gibi filozoflara göre aşk, bir tutkudur. Kişi onu dizginlemek için aklını kullanarak, duru ve temiz bir duygu haline getirmeye gayret etmelidir.

Dr. Freud, insanı insana, hatta herşeye bağlayan tek faktörün, seksüel güdü olduğunu iddia eder ve seksüel güdünün insanın davranışlarının tek etkeni olduğunu söyler.

Marxşılığın kurucularından Engels, Kapitalist üretimin yok olmasından sonra, cinsel ilişkilerin nasıl düzenleneceği sorusuna, şöyle cevap veriyor :

— Hayatlarında bir kadını parayla, ya da başka toplumsal bir güçle satın almamış olacak yeni bir erkekler kuşağı ile, kendilerini gerçek aşktan başka bir nedenle bir erkeğe vermeyecek, ya da bunun ekonomik sonuçlarından korkarak kendilerini sevdikleri kimseye vermekten vazgeçmeyecek bir kadınlar kuşağı türeyecek...

Buna karşılık, Yung, hikmete dayanan fazilet ilkeleri, insanda, Ümit, Şefkat ve Sevginin doğmasına sebep olur demekte ve Cevat Memduh Altar üstadın «Hasbi sevgi»

dediği, karşılık beklemeyen sevgiyi izah etmektedir. Bu suretle ümit olan her yerde, şefkatin de olacağı ve bütün bunlardan da, insana insanca yönelmenin tek yolu olan Sevginin doğacağı muhakkaktır.

Hakikat yolculuğunda, sevgi bir gaye değil, bir vasıta. Gerçekler altında gizlenmiş hakikatin, bu gerçekleri itina ve ümit ile kaldırmak suretiyle, yani şefkatle muamele ederek, meydana çıkarılması şarttır.

Antik çağ, Yunan düşününde, Dionisos-Eleusis-Orfik sırlar ve tapınışlarda, tanrıya yaklaşmak ve tanrılığın kişiye intikali için, tanrıların yenmesi veya tanrı ile cinsi temas akti mevcuttu. Anadolu putperest tapınaklarında, rahip ve rahibeler, mabede gelenlerle dini ayini, cinsi birleşme ile icra ederlermiş, tanrıya vekalet eden rahip ve rahibe tanrısal seks birleşmesinde, mümini tanrı vuslatına erdirmiş...

Hint ve Tantrik ibadet yöntemleri de seks birleşmeleri şeklinde uygulanmakta idi... Tanrı birliktir. Ancak birlikte insanlar Sevgiye kavuştular. Aşk topyekûn insanları tanrıya ulaştırır. Allah bir bütün-

dür, kadın ve erkek birleşin-
ce bir bütünlenme var demek-
tir. Bu bütünlenme Tanrıda
teklesecektir. BUDHA, aşkı,
böylece dinin ve ibadetin bölünmez parçası olarak kabul eder. British Museum Hind pavyonunda temas halinde bir çok buda heykelleri mevcuttur.

NESLİN BEKASI : «Yaratma ilahi vazifesine, allahın sevgili kulu olması dolayısıyla iştirak eden insan, bu hareketi ile neslin devamı doğal kanununun ana prensibine uymak zorunluluğunda kalmıştır. Şuurlu biolojik ve doğal görev, bu nedenle kutsaldır.» Bu nedenle islamda, zıfaf gecesi, abdest, iki rekât namaz ve besmele kaidedir.

— Musevi inancında, aile, cemiyetin nüvesi olduğu için, toplumun erotizm ve sefahate meylini önlemek üzere, evlilik dışında vaki her türlü cinsi münasebet, günah sayılmıştır.

— Hıristiyan inancında, cinsi münasebet ancak neslin bekasına münhasırdır. Şehvete günah gözü ile bakmak lazımdır. LUKA İncili Bap 20 ayet 34 (İsa da onlara dedi ki : Bu dünya çocukları evlenirler ve kocaya verilirler. Fakat o dün-

yaya ve ölülerden kıyama erişmeğe lâyık sayılanlar ne evlenirler ne kocaya verilirler...) Yuhannanın 1. mektubu Bap 1 ayet 15: (Eğer bir kimse dünyayı severse, onda Babasının sevgisi yoktur. Çünkü dünyada olan herşey, bedenin şehveti, gözlerin şehveti ve hayat gururu, Babadan değil, fakat dünyadandır...) Bunun üzerine, hristiyanlıkta, ademle havvanın işledikleri asli günah, eski ahitte olduğu üzere, herşeyi bilme ve Allahla yarışma hali olmaktan çıktı ve cinsel istemin kendisi haline geldi. Enkanuni ve kilise yasalarına en uygun evlenmede bile, bundan hiç ayrılmayan bir suçluluk, cinsel eyleme bağlı olarak kalmakta idi. St. Augustin şöyle diyordu :

«Anam, dışkılar ve sidik arasında ve günahlar içinde gebe kaldı bana...»

İsa: (aşkı bende nizamlayın) demişti. Kilise bunu bir nizam sokacak, aile çözülmez bağlarla bağlanacak, ve insanoglu yüzyıllar boyu bu boyunduruğu atamayacaktır. Matta İncili Bap 5 Ayet 32 : (Fakat ben size derim ki, zınanadan başka bir sebeble karısını boşayan adam onu zaniye eder ve kim boşanmış kadınla evlenirse zina eder.)

Markus İncili Bap 10 Ayet 7 :
(adam, babasını anasını bırakacak, karısına yapışacaktır, ikisi de bir beden olacaktır, şöyle ki, onlar artık iki beden değil, fakat bir bedendirler. İndi Allahın birleştirdiğini insan ayırmasın.)

— İslam dini, seks ve şehvet anlayışını kendinden evvelki dinlerin tesiri altında olmakla beraber, zaman zaman büyük yeniliklerle ortaya çıkmaktadır. İslamda, karı koca birleşmesi muayyen zaman ve muayyen şekilde mukaddes vazife neslin bekası amacı ile yapılacaktır.

Kurani kerimin muhtelif surelerinde, dünyada neslin devamı esas alınmakla beraber, kadın ve erkeğin aşk ile bir birlik meydana getirmeleri için Zevk bahşedilmiştir denmektedir. Çocuk yapmamak günahdır gibi ayetler vardır. Boşanma, muayyen şartların tahakkuku halinde, kadın ve erkeğe serbest bırakılmıştır.

Son asırlarda ve günümüzde cinsellik :

19 cu asırda İngiliz iktisatçı ve rahibi Thomas Robert Malthus'un, nüfusun gıda maddelerine oranla daha çabuk arttığı ve bu gidişle insanlığın bir açlığa doğru ilerlediği teorisi ile karşılaşılıyor-

ruz. Önerisi: (tam bir cinsi perhiz ve geç evlenme) idi. Doğumu kontrol altına almaktan bahsetmediği için, büyük kurallar ve kilise ona karşı çıkmıyordu. Fakat, Malthusçuluğun bu önerisi meseleyi halletmeyecekti. Cinsellik ve erosallık bu sefer gayrimeşru çocuk sayısını ve çocuk ölümünü arttırdı. Sosyalist ve komünistlerin büyük hücumuna maruz kalan Malthusçuluk, son asırda, Yeni Malthusçuluk şeklinde daha makul bir çözüm buldu. Cinsel perhiz ve geç evlenme yerine, muhtelif usullerle, doğum kontrolü ve aile planlanması sahneye konuyordu. İngilterede, Place, Amerikada Dr, Knowlton ve Owen bu görüşte idiler. Yeni Malthusçuluk sayıları azalan çocukları, en iyi koşullar altında büyütmeyi amaçlayan EUJENİK, insan dölünü mükemmelleştirme biliminin doğmasına sebebi oldu.

Günümüzde, dünya gerçek bir cinsel ihtilale tanık oluyor. Görünüşe göre üç temel ilke bu devrime yön veriyor : 1-Aşka olan hak.. 2-Aşkta mutluluğa olan hak.. 3-Aşkta seksin hakkı... Birincisi aile ve toplum bağlarının gevşemesi gibi kaçınılmaz bir sonuçla

birlikte, cinslerin karşılıklı çekişmelerinin önemi ve zamanla bu önemin kaybolmayacağı noktasını belirtmektedir. İkinci ilke ise, birliğin kurulup kurulmaması imkânını içinde taşımaktadır. Zira eş üzerinde bir aldanma olmuşsa, daha kötü neticelere varmadan, işe bir başkası ile başlanabilir ve başlanmalıdır. Üçüncüsüne gelince (aşkta seksin hakkı) artık insanlar, cinselliğin insanın bütün benliğinde çok derinlere kök saldığını ve büyük zararlara yol açmadan, bunu şefkatten ve aşktan ayırmanın imkânsız olduğunu çok iyi biliyorlar.

«Yüzyıllar boyu aklın, örflerin, dinlerin baskısında perişan olan ve yol değiştiren seks ile, günümüzde sokaklarda, sinemalarda, seks, şovlarda, rezil

olma istidadında olan sekse, şöyle bir insaf gözü ile bakarsak: her ikisinin de insan ruh muvazenesinin kategorik düzenini, ne kadar altüst ettiğini açıkça görürüz. Bunun gerçek ve açık tarifini yaparsak; Akıl ve Zekâ, seksin de hakkını inkâr etmez, toplumun manevi varlığı ve morali içinde onu ayarlar ve çerçevelerini daha insaf ile sınırlarsa, o zaman kendi hakimiyetini sürdürmekte ve ruhsal düzeni muhafaza etmekte devam eder.»

İnsan oğlu, Akıl ve Zekâ üstünlüğü ile elde ettiği Kuvveti, kötüye kullanmayıp, seks ile anlaşma ve dostluk çarelerini aradığı zaman, gerek kişinin huzuru, gerek toplumun ahengi rahatça sağlanacaktır.

Referans :

Burhaneddin Semi	AŞK (çeşitli açılardan)
André Morali-Daninos	Histoire des relations sexuelles
Jules Boucher	La symbolique Maçonique
Field ve Moore	İlmi gerçeklerle Darwinizm
Mimar Sinan Mecmuaları	H.K.E.M.B:L: sı
Kuranıkerim	
Tevrat	
İncil	

Bir İnsan Ne zaman Mason'dur

Alberta Bü. L. Bülteninden
Derleyen : A. ERGİNSOY

- Derelerin, tepelerin, ve uzak ufku üzerinden, tüm var olan şeylerin çok engin düzeni içinde, tüm erdemin kökü olan iman, ümid ve cesaretle kendi küçüklüğünü duyarak bakabildiği zaman,
- Kalbine dayanarak her insanın bizzat kendisi gibi asıl, âdi, hürmete değer, şeytani ve kimsesiz olduğunu ve onu insan olarak tanımak, affetmek ve sevmek için aramayı bildiği zaman,
- Kederi içindeki insanı, günahıyla dopdolu olanı, eşitsizliklere karşı savaşa giren her insanı tanıyarak nasıl yakınlık duyacağını bildiği zaman,
- Nasıl dost kazanıldığını ve onların nasıl korunduğunu ve hepsinden çok dostlarını kendisi ile birlikte nasıl koruyacağını öğrendiği zaman,

- Hayatın ağır ve sıkıcı ortamında mutlu ve âlicenap olabildiği zaman,
- Kulaklarına, acının olmayan sesi ulaştığı ve karşılıksız yardımının, olmayan eli aradığı zaman,
- Dua etme, sevme, ümit etmenin ne olduğunu bildiği zaman,
- İnancını, insanlarla beraber, Tanrısıyla beraber bizzat koruduğu, elinde kötülüğe karşı kılıcı, kalbinde küçük bir ezgi, yaşamaktan memnun olduğu, ama ölümden korkmadığı zaman.
- Böyle bir adam, Hürmasonluğun gerçek sırrını bulmuştur.

W. Br. Fred Such
Saskatchewan L.: 92

Walter Albert Lindrum
(1898 - 1960)

Yazan : Sidney W. Wantin (*)
Çeviren : Tarık Güner

Avustralyanın 1981 yılında çıkarttığı 4 puldan oluşan ve karikatür şeklinde çizilen ilk seri, Avustralyada doğmuş 4 ünlü kişiye aittir. Bunlardan biri de mesleğimizin bir üyesi ve dünyanın tanıdığı en ünlü bilardo şampiyonu Walter Lindrum idi.

Walter Lindrum, Batı Avustralyada Kalgoorlide 29 Ağustos 1898 de dünyaya gelmiştir. Eğitimini Sydney'de Darlinghurst erkek lisesinde yapmıştır. 1929'da İngiltereye gitmiş ve 5 yıl süre ile arka arkaya, hem zaman, hem de sayı bakımından o zamana kadar bilinen tüm bilardo rekorlarını kırmıştı. 1932 de Joe Davis'i yenince resmen Dünya Bilardo şampiyonu ilân edilmişti. Dünya şampiyonluğunu elde ettiği o maçta; 3 saat içinde 4137 sayı yapmıştı.

(*) The Philatelic Freemason. Mayıs/Haziran 1981 bülteni.

O'nun dünya şampiyonluğunu elinden alabilmek için; kurallarla oynamışlar ve bir çok yeni ve güç kurallar getirmişlerdi. Nevarki bunların hiç biri o'nu, çıktığı yerden bir adım bile geriletmemiştir. Sonunda, Bilardoyu Dünya Şampiyonasından çıkarttılar. Tabii bu ünvanın kalkması ile artık Lindrum'un karşısına büyük iddialarla çıkacak rakip te kalmamıştı.

1950 de bir kez bile yenilmemiş olarak kendiliğinden emekli oldu. O tarihten sonra, bu alandaki usta'lığını türlü Yardım Derneklerindeki gösterilere hasretti. Ölünceye kadar (1960) yardım ettiği derneklele bu yolla sağladığı gelirin 36 Milyon doları aşığı söylenir.

Birader Lindrum, 8 Ekim 1934 de, Victoria Büyük Locasına bağlı 432 numaralı Crimea locasında Eriştirilmişti. 8 Kasım 1937 de de Kalfa olmuştu. Bu kadar gecikmesinin nedeninin o yıllarda Dünya Bilardo Şampiyonu sıfatıyla bir çok yerlere gidip ünvanını koruması olduğu söylenir. 25 Mart 1938 de aynı Büyük Locaya bağlı 431 No. lu Felicity Locasında Yükselişi olmuş, ölünceye kadar da bu Locanın devamlı bir üyesi olarak kalmıştı.

Localarda Verilen Konferanslar

(NİSAN, MAYIS, HAZİRAN — 1982)

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Haluk Sezgin	Sanat ve Masonluk	12.4.1982
»	T. Kahramankaptan	H. Masonluk ve Biz	24.5.1982
Kardeşlik	Dimitri Atanasof	Joseph Haydn'ın Masonik hayatı ve İzahlı müziği	18.3.1982
Hürriyet	Bülent Çintan	Masonluk ve Tıp	27.4.1982
»	Şekûr Okten	Dış Alemde Masonluk	25.5.1982
»	Metin Mazlumoğlu	Masonların kurduğu topluma yararlı kurumlar	22.6.1982
Sevgi	Kemal Kapanalan	Güzellik Sütunu	3.5.1982

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Atlas	Zühtü Bilal	Ahilik ve Eski Esnaf Locaları	15.4.1982
Hakikat	Pashalı Donia	Saint Jeanlar ve Masonluk	13.5.1982
Ahenk	Erdoğan Karakoyunlu	Tasavvufta ve Masonlukta kendini bilme	21.4.1982
»	Faruk ERENGÜL	Evrende Zekâ	5.5.1982
Fazilet	Cavit Yenicioğlu	Ham Taşı Yontmanın Zorluğu	6.4.1982
»	Erhan Adal	Masonluk ve Duyarlık	20.4.1982
S. Dostlar	İbrahim Göktürk	Masonik öğretinin ana prensipleri	15.4.1982
»	Güzide İdil Hem.	Niçin Buradayız?	27.5.1982
Ülke	Ahmet Akkan	Cinsellik ve Masonik Sembolizma	13.4.1982
»	Mahmut Güney	Neden Üç Boyut	27.4.1982
»	Mualla Atahan Hem.	Bir Mason eşi olmak	11.5.1982
Hulus	Hristo Malomat	Ateş-Su-Toprak	7.4.1982
»	Sava Aslanoğlu	George Washington Birader	7.4.1982
»	Afksendios Pimenidis	Masonik Faziletler	16.6.1982
»	Kosti Papakonstandi	İnisiye nedir?	16.6.1982

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Freedom	Josef Baruh	George Washington Ulusal Masonik anıtı	20.5.1982
Pınar	Őevki Kayaman İnal G3ral	İnsanlar arasındaki iliŐkilere y3n veren fakt3rler ve bunların M. ik yaŐantıdaki yeri : K3lt3r aÇısından	11.5.1982
Hisar	Ali Necmi Bulutlar	Semboller	20.4.1982
UŐgen	İsak Sefiha	Kutsal Kitaplar ve Masonluk	5.3.1982
»	Birol Baransu	İnsanlık Mabedi Yapımındaki g3revimiz	16.4.1982
UŐuŐık	Abdurrahman Erginsoy	G3n3m3ze kadar T3rk MasonluŐu	3.5.1982
3zlem	Davut Berker	T3rkiye'de MasonluŐun tarihi	26.4.1982
»	S3heyla 3ren Hem.	Sevginin Kudret ve 3nemi	24.5.1982
BaŐak	Necip PektaŐ	Sevgi	20.5.1982
»	Hakan 3nsaler	Masonluk tarihinden	3.6.1982
İrem	Aytekin 3zalp	Rehberlerle 3ırak ve Kaıfalara d3Ően g3revler	9.4.1982
»	Suha Umur	T3rkiye'de Masonluk tarihi	23.4.1982

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İrem	Gündüz Can	Rit'ler	21.5.1982
Evren	Yomtov Çakım	Mozart Kardeşimiz	27.5.1982
»	Zeki Kovos	Yıldız ve G	10.6.1982
Piramit	Ömer Faruk Kurt	Masonluğun İlkeleri	9.4.1982
»	Haluk Kurdoğlu	Dostluk ve Sevgi	4.6.1982
Burç	Adnan Sütmen	Gölgeler yok oldu	5.4.1982
»	Sedat Toydemir	Bizi niçin yanlış tanıyorlar?	19.4.1982
»	Sami Day	Amerika ve diğer ülke Mason Localarını ziyaret intibaları	14.6.1982
Nilüfer	İbrahim Yaşar	Pythagoras ve Hakikat	20.4.1982
»	Y. Altinköprü, H. Özkartal, Y. Kefeli, N. Turan	Kardeşlik Zinciri	4.5.1982
»	Fahir Tezcan	Sevgi Üzerine	15.6.1982
A N K A R A			
Uyanış	Fuat Tuygan	Derecenin Sembolleri	16.4.1982
»	Raşit Temel	Landmarklar açısından Masonluk felsefesi	4.6.1982
Doğuş	Nur Safa Tekyeli-Ban	Masonluk hakkında bazı açıklamalar	13.4.1982

LOCA	KONUŐMACHI	KONU	TARİH
Doğuş	Fuat Göksele	Benlik sınırları ve ahlâk ilkesi	27.4.1982
»	Salih Tugay	Loca çalışmalarının M. nın Tekâmülü üzerindeki tesirleri nelerdir.	11.5.1982
»	Taylan Lünele	Sütun kavramının evrimi üzerine spekülasyon denemesi	25.5.1982
Yükseliş	Eğitim kolu :	Bir Çırac Masonun görevleri hakları ve yükümlülükleri	1.4.1982
»	Erdem Yormuk	Neyi severiz niçin severiz	3.5.1982
»	Eğitim kolu: Güven Vural	II.° Sembolleri	3.5.1982
»	Necdettin Eş	Sevgi	17.6.1982
İnanış	Metin Kemahlı	Mason nasıl olmalı?	26.4.1982
»	Atilla Aycan	Anderson Yasaları	10.5.1982
»	Halil Mülktis	Tüzük değişikliklerindeki amaç ve Büyük Loca çalışmaları	14.6.1982
Bilgi	Melih Ölçer	Masonik yorum	7.4.1982
»	Fehmi Özçelik	Sevgi üzerine	16.6.1982
Dikmen	Yener Ergüven	Sütunlar	15.4.1982

LOCA	KONUŐMAGI	KONU	TARİH
»	Benjamin Brown	ABD-Missouri Büyük Locasında Müracaat, Tahkikat ve tekris iŐlemleri	29.4.1982
Yıldız	nsal Soygür	Pisagor okulu ve Masonluk	10.6.1982
ArayıŐ	Tugay Ateş	Dört Kardinal erdem	20.4.1982
çgl	Alpay İzbırak	Gntmz Türk düşünce-sinden Masonluğa : Bedri Rahmi Eyüboğlu'ndan bir yaprak	14.4.1982
»	Alpay İzbırak	Gntmz Türk düşünce-sinden Masonluğa : Mete Tuncay'dan bir yaprak	28.4.1982
»	Orhan Tanrıkkulu, Mithat Fenmen	Mozart: Sihirli Flüt	12.5.1982
Ahiler	İlhami Çelen	Mason olmak için ne yapmalıyız?	8.4.1982
»	Turgut TokuŐ	Sevgi	13.5.1982
»	Erdem Evren	Masonluğa kimleri teklif etmeliyiz?	1.6.1982
Çağ	Raşit Temel	Landmarklar	12.5.1982
G. Mimarları	M. Balıkçioğlu, H. Kazanoğlu	DavranıŐlarımız	1.6.1982

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
EŞitlik	Orhan Aslanoğlu	Fransa'da Masonluk ve Toplumla ilişkileri	11.5.1982
»	Lütfullah Malkoçoğlu	İngiltere'de Masonluk	8.6.1982
Ankara	Feridun Kara	II. Derecenin Tablosu	28.5.1982
»	Turgut Güngör	III. Derecenin Tablosu	18.6.1982
Yunus Emre	Tezer Teke, Ender Arkun	Masonluk'ta özgürlük ve demokrasi	21.4.1982
»	Ayhan Erol Ender Arkun	Sevgisizlikten sevgiye	2.6.1982
»	Hikmet Gündüz	İslâm öncesi Anadolu'da insan sevgisi	16.6.1982
İlke	Can Süer	Masonik ilkeler	28.5.1982
Atanur	Ceyhan Güner	TAŞ	19.4.1982
»	Yener Ergüven	Sütunlar	17.5.1982
İ Z M İ R			
İzmir	Kaya Manoğlu	Mabed	8.4.1982
»	Soli Asal	G	15.4.1982
»	Yusef Varon	Kör İnanđlar	15.4.1982
»	Behzat Minez	Masonlukta 50 yılım	22.4.1982
Nur	Emin Doğan	«G harfi»	15.6.1982

LOCA	KONUŐMAGI	KONU	TARİH
Promethee	Alber Arditti	Düşünce	21.4.1982
»	Melih Harman	Cetvel	2.6.1982
»	Aőer Pardo	İyi bir Mason olarak kabul edilebilmek için gerekli nitelikler	16.6.1982
Gönül	Őükri Baran	Masonlukta Şekil ve öz	1.4.1982
»	Doğan Özsavaőlı	Gönül kardeőlięi Dostluk	1.4.1982
»	Sedat Özbeyler	Üstün güzel ahlâkım doğuşu ve Masonluk	15.4.1982
»	Nahit Keresteci	Aynada aradığım	29.4.1982
»	Lütfi Fırat	Mason olabilmek	27.5.1982
»	Efe Erginer	Güzellik	27.5.1982
»	Bülent Őenocak	Mevlâna ve Masonluk	10.6.1982
İrfan	Mustafa Tunçalp	Sevmez miydiniz?	17.5.1982
»	Yomtov Azar	İyi ve Kötü	14.6.1982
Ümit	Mustafa Besimzade	Üçüncü Yaş	23.4.1982
Ephesus	Ali Yamaç	Işık-Karanlık ikilemi	31.3.1982
»	Samuel Azar	Eski bir Eriőtirme töreni	14.4.1982
Eylem	Atilla Tüzüner	Askerlik ve Masonluk	26.4.1982
»	Hasan Atlı	Spor ve Masonluk	26.4.1982

Eylem	Fahri Coşkun	Masonluk ve Eğitim	24.5.1982
Manisa	Aydın Biner	Güzellik	7.4.1982
»	Mete Şar	Akılın Serüveni	2.6.1982
»	Hikmet Öz dizlay	İnsan ve Ayna	16.6.1982
»	Nadir Kızılgüneşler	Mutluluk	16.6.1982
Ege	Avram Ventura	Güzellik	27.5.1982

**KURULUŞ YILDÖNÜMLERİNİ
İDRÄK EDEN LOCALAR**

VÄDİSİ	LOCASI	KURULUŞ TARİHİ
İSTANBUL	SEVGİ	7.7.1948
»	HÜRRİYET	23.8.1948
»	HUMANİTAS	6.9.1961
ANKARA	UYANIŞ	12.7.1948

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI — SOYADI	DOĞUM YERİ TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	EB.MEŞ. İNTİKAL TARİHİ
Ahmet Salih KORUR	Istanbul, 1905	1.10.1933	Doğuş 30.1.1982
Ömer AYDINURAZ	Filorina, 1916	21.9.1951	Uyanış 4.4.1982
Ahmet Hamdi Peynircioğlu	Yanya, 1908	2.6.1955	Kardeşlik 3.5.1982
Bülent ESEROVA	Üsküp, 1925	2.2.1972,	Devrim 9.5.1982
Dimitri PANDELERA	Istanbul, 1919	15.2.1954	Sevgi 13.5.1982

Ebd. Meş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev. U. Mi.'ndan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. To Our Readers ..... Mimar Sinan
7. Freemasonry in the Holy Land ..... B. P. Hutton
9. The Rebirth of German
Freemasonry ..... Mehmet Fuat AKEV
16. The Letter "G". ..... Semih TEZCAN
25. A Complex Question in the World of
Freemasonry and Thoughts on its Scientific
Aspects from the Point of view of
Activism. .... Naki Cevad AKKERMAN
36. The Dynamic Words of Freemasonry ..... Raşid TEMEL
40. Wisdom In the Universe ..... Faruk ERENGÜL
49. A Small Discourse on Knowledge ..... İsmail TOKER
55. The Role of Sex in Personal and Social
Peace of Mind ..... Ahmet AKKAN
67. When is a Man a Freemason ..... Abdürrahim ERGİNSOY
69. Walter Albert Lindrum ..... Sidney W. Wantin
71. Talks Given in Lodges ..... Mimar Sinan
80. In Memoriam ..... Mimar Sinan

Adress : 25, Nuruziya Sokağı - Beyoğlu/İSTANBUL

Year 1982

No. 45

